

ALMA RAGAUSKAITĖ

Lietuvių kalbos institutas

Mokslinių tyrimų kryptys: istorinė antroponimika, istorinė toponimika.

SENIAUSIOS LIETUVOJE
1599–1621 METŲ JONIŠKIO
KRIKŠTO METRIKŲ KNYGOS
JONIŠKIEČIŲ MOTERŲ
ASMENVARDŽIAI LIETUVIŲ
ISTORINĖS ANTROPONIMIJOS
KONTEKSTE

Personal Names of Joniškis Women from
the Oldest Lithuanian Baptismal Register
of Joniškis of 1599–1621 in the Context of
Lithuanian Historical Anthroponymy

ANOTACIJA

Vieni svarbiausių lietuvių istorinės antroponimijos šaltinių yra bažnytinių metrikų knygos. Iš jų išsiskiria chronologiniu požiūriu ypač unikali, šiuo metu žinoma seniausia Lietuvoje, Joniškio 1599–1621 m. krikšto registracijos knyga. Straipsnyje darybos požiūriu daugiausia nagrinėjami 122 joniškietė moterų antroponimai (antrieji dvinario įvardijimo modelio nariai), išrinkti iš šios knygos. Be to, mėginama aptarti Joniškio gyventojų (moterų) asmenvardžių darybos situaciją bendrajame XVI–XVII a. lietuvių istorinės antroponimijos tyrimų kontekste.

ESMINIAI ŽODŽIAI: Joniškis, joniškietė, krikšto metrikų knyga, istorinė antroponimika, istorinis asmenvardis, daryba.

ANNOTATION

Parish registers are among the most important sources of Lithuanian historical anthroponymy. A chronologically unique baptismal register of Joniškis dating to 1599–1621, which is currently the oldest known Lithuanian parish register in Lithuania, stands out in the context of such registers. The article focuses on 122 anthroponyms of Joniškis women from this register in terms of their formation (second components of the binary naming model). What is more, it attempts to discuss the situation of the formation of personal names of Joniškis female residents in the general context of Lithuanian research of historical anthroponymy of the 16th–17th century.

KEYWORDS: Joniškis, Joniškis woman, baptismal register, historical anthroponymy, historical personal name, word formation.

0. ĮVADAS

Ankstyvasis XVI–XVII a. Joniškio istorinės antroponimijos sluoksnis kol kas nedaug žinomas. Pirmiausia buvo pradėti tyrinėti seniausios 1599–1621 m. Joniškio krikšto metrikų knygos įrašai, kuriuose gausu lietuviškų antroponimų formų. Tik nedidelė dalis šių formų buvo paskelbta studijoje apie lietuviškąsias gyvenamųjų vietų vardų lytis nelietuviškuose XVI–XIX a. šaltiniuose (Garliauskas 1998: 152–153).

Pavienių joniškiečių vyrų įvardijimų su lietuviškos kilmės prievardžiais iš tos pačios knygos nurodė šio straipsnio autorė (Ragauskaitė 1999: 155). Jai atlikus išsamesnę kalbamojo šaltinio asmenvardžių kilmės analizę, paaiškėjo, jog tarp rekonstruotų lietuviškos kilmės joniškiečių antroponimų paplitę pravardiniai, o tarp atstatytų nelietuviškos kilmės asmenvardžių daugiausia susidariusių iš įvairių krikščioniškų vardų lyčių (ilgųjų ir trumpųjų). Palyginus Joniškio ir parapijos aplinkinių vietovių vardyną, nustatyta, jog joniškiečių asmenvardžiai kilmės požiūriu skiriasi nuo kaimų gyventojų. Pastarųjų vardyne buvo dažnesni lietuvių senieji dvikamieniai asmenvardžiai, kuriuose dominavo lietuviškos patroniminės priesagos (Ragauskaitė 2004: 16–17).

Toliau apžvelgus tos pačios bažnytinės knygos antroponimų slavinimo situaciją, prieita prie išvados, kad dauguma joniškiečių vyrų pavardžių užrašyta su lietuviškomis patroniminėmis priesagomis *-aitis*, *-ūnas*, deminutyvinėmis *-ytis*, *-uilis*, *-uitis* ir priesaga *-iškis*, galėjusiomis turėti ir patroniminę reikšmę. Tik pavienės pavardės turi slaviškas priesagas *-ovič*, *-evič* ir lenkiškas *-sk-* tipo

priesagas. Be kita ko, buvo atkreiptas dėmesys į lietuviškų priesagų funkcionavimą moterų asmenvardžiuose (Ragauskaitė 2005: 66–67).

Pastebėjus minėtus joniškietčių antroponimų kilmės, slavinimo bei kt. ypatumus, šia publikacija yra tęsiamas Joništkio istorinio vardyno tyrimas.

Šio straipsnio tikslas – išsamiai aptarti 1599–1621 m. 122 joniškietčių moterų asmenvardžius (antruosius dvinario įvardijimo modelio narius) darybos aspektu, atstatyti šių antroponimų lytis su lietuviškomis priesagomis ir palyginti jas su dabartinėmis lietuvių pavardėmis. Siekiant apibūdinti joniškietčių asmenvardžių darybos situaciją to meto lietuvių istorinės antroponimijos tyrimų kontekste, dar bus mėginama nustatyti moterų antroponimų su lietuviškais darybos formantais paplitimą kitų Magdeburgo teisę turėjusių miestų (Vilniaus, Kauno, Kėdainių) istoriniuose vardynuose ir bent kelių senųjų parapijų¹ (Krakių, Merkinės, Plungės, Sedos, Šiluvos, Švenčionių, Tytuvėnų, Žagarės) vardynuose.

Medžiaga straipsniui daugiausia buvo surinkta iš seniausios 1599–1621 m. Joništkio parapijos² krikšto metrikų knygos³. Joništkio Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į Dangų bažnyčios klebonu nuo 1594 m. iki 1621 m. buvo Benediktas Sviechovskis. 1594 m. Joništkis sudegė, o po to vėl pamažu atsikūrė (Vasiliauskas 2005: 111). Manoma, kad būtent jo iniciatyva 1599 m. lotynų kalba pradėtas rašyti šis bažnytinis šaltinis⁴, o 1601–1606 m. Radvilos Našlaitėlio padedamas jis pastatė Joništkyje mūrinę bažnyčią ir ją išpuošė (LKD 79). Formaliai miestu Joništkis tapo tik 1616 m. liepos 4 d., kai buvo suteikta Magdeburgo

¹ Straipsnio autorė dėkoja Vidui Garliauskui už vardyno konsultacijas dėl Lietuvos seniausių bažnytinių metrikų knygų.

² Yra žinoma, kad Vilniaus vyskupas Jonas 1523 m. vizitavo tuo metu jo valdyto Šiaulių valsčiaus pakraščius. Jo nurodymu keliuose gyvenvietėse buvo įsteigtos parapijos, o viena tokia gyvenvietė pavadinta Joništkiu. 1526 m. Joništkyje buvo pastatyta bažnyčia (Vasiliauskas 2005: 111).

³ Panašaus amžiaus yra seniausia išlikusi Berlyno apylinkių knyga (Grebena, nuo 1578 m.), seniausia Latvijos knyga (Rygos Šv. Jokūbo katalikų bažnyčios, nuo 1588 m.) (dar žr. Mickienė, Venislovaitė 2011: 155). Manoma, kad pačios ankstyviausios bažnyčių metrikų knygos buvo pradėtos rašyti Italijoje (maždaug nuo XIV a. pradžios, o šiuo metu žinoma seniausia metrikų knyga yra Prancūzijoje, Živri (Givry, Sonos ir Luaros dep.). Ji prasideda nuo 1334 m. Vokiškai kalbančiuose kraštuose metrikų knygų taip pat atsirado XIV a. Štai Bazelio archyve yra 1380–1751 m. mirties ir jungtinių metrikų knygos, saugoma Bazelio krikšto metrikų knygos dalis (1390–1407 m.). Seniausios Lenkijos metrikų knygos – tai Gdanskio Švč. Mergelės Marijos parapijos (nuo 1530 m.), Bochnios (nuo 1559 m.) (Garliauskas 2010: 3–4). Berods, ankstyviausia išlikusi būtent krikšto metrikų knyga Italijoje yra 1396 m., o Prancūzijoje – 1467 m. (Žilys 2012: 131).

⁴ Straipsnio autorė rengia šio senojo bažnytinio šaltinio publikaciją (kartu su Vidu Garliausku).

privilegija⁵ (Kryževičius 1981: 133). Galbūt po šio didžiojo 1594 m. gaisro ir buvo pasirūpinta, kad metrikų knygos būtų tvarkingai pildomos.

Šaltinio antraštė „Liber Baptistoru[m] || Ecc[lesi]æ Parochialis Jani=||scensis ab Anno 1599. – || usq[ue] ad An[n]um || 1621. –“. Priešlapyje yra užrašytas dar vienas pavadinimas „CATA: || LOGVS. || BAPTISATO: || RVM. EC: || CLESĪÆ. || IANĪ: || SCEN: || SĪS.“. Rankraštinė knyga rašyta lotynų ir lenkų kalbomis. Nuo 1–79 lapo (1599–1606 m.), 195v–222 lapo (1617–1618 m.) rašyta lotynų kalba, o nuo 80–195 (1606–1616 m.), 222v–272 lapo (1618–1621 m.) – lenkų kalba. 1599 m. 2 lape yra įrašas lenkų kalba, kurio dalis užbraukta raštininko. Lotyniškų metrikų dar esama 236, 269 ir 271 lapuose. Visoje knygoje lotynų kalba nuosekliai surašyti metų ir mėnesių pavadinimai. Palyginus braižą matyti, kad šią knygą galbūt rašė keli skirtingi asmenys. Krikšto data nurodoma pagal šventes. 1599–1621 m. Jonišchio krikšto įrašų formulės nebuvo nusistovėjusios, jų rašymo tvarka metams bėgant keitėsi ir įvairavo. Matyti, kad neretai įrašo tekstas buvo trumpinamas. Dalyje knygos rašyti tik asmenų (vyrų ir moterų) vardai, nerašomi jų antrieji įvardijimo nariai (nuo 50–188v lapo, o būtent nuo 1604–1616 m.)⁶.

Krikšto ir kt. bažnytinių ceremonijų tekstai (pavyzdžiui, 1616 m. katalikų agenda – joje užrašyti apeiginiai galbūt buvo dar senesni), metrikų formų pavyzdžiai, kuriais atlikdamas ceremonijas ir rašydamas bažnyčios metrikų knygas galėjo remtis kiekvienas kunigas, tuo metu jau buvo žinomi (Garliauskas 2001: 214–215). Su šiomis apeigynų formomis greičiausiai buvo susipažinę ir dauguma to laiko bažnytinių metrikų raštininkų (klebonai, vikarai, vienuoliai). Tačiau, matyt, bažnytinių metrikų įrašų forma bene labiausiai priklausė nuo rašiusiojo kompetencijos, bendros erudicijos, kilimo vietos, tautybės, lingvistinio pasirengimo ir jo požiūrio į atliekamą darbą.

⁵ Pagal ją valdovas pasiliko teisę skirti Jonišchio miestui vaitą. Vaitas galėjo skirti iš miestiečių lentvaitį, o patiems miestiečiams rinktis suolininkus, burmistrą ir tarėjus. Miestui buvo leista pasistatyti rotušę, joje vykdyti teismo procesus, leista rengti savaitinį ketvirtadienio turgų, patvirtinti du metiniai prekymečiai, miestui duotas antspaudas ir kt. (Vasiliauskas 2005: 111). Ši Magdeburgo teisė buvo modifikuojama, pritaikoma Lietuvos sąlygoms. Miestai patys galėjo ją papildyti, skelbdami miesto gyvenimo nuostatus, vadinamuosius vilkierus (Kiaupa 1998: 170). Remiantis Žemaitijos savivaldžių miestų dokumentais Lietuvos Metrikoje ir kitais istorijos šaltiniais, nustatyta, kad šios savivaldos teisės dar buvo patvirtintos vėliau: 1635 m., 1650 m., 1679 m., 1718 m. ir 1736 m. (Tyla 1988: 5, 10, 15, 21). 1776 m. buvo panaikintos Jonišchio miesto, kaip ir daugelio kitų Lietuvos miestų, Magdeburgo teisės, ir Joniškis perėjo dvaro priklausomybėn. Vėliau Jonišchio miesto savivalda trumpam buvo grąžinta 1791 m. ir 1794 m., o ilgesniam laikotarpiui grąžinta tik 1840 m. (Tyla, Miškinis 1981: 86, 87, 91).

⁶ Dar žr. Garliauskas 1998: 139; Žilys 2012: 126–127.

Tikrąsias Jonišio gyventojas identifikuoti padėjo įvairios nuorodos. Tai: le. *Janiszki* ‘Joniškis’, le. *Z miafta* ‘Iš miesto’, le. *Z miafta Ianiskiego* ‘Iš Jonišio miesto’, lo. *de Civitate Ianifek* ‘Iš Jonišio miesto’, lo. *de Janiszek* ‘Iš Jonišio’, pvz.: 1617 *Zophia Macieio{wa}*⁷ *de C[ivi]tate*⁸ *Janiszek* JNŠ 204°; 1618 *Patr[ini]* <...> *Dorota Mikolojowna de Ciuitate Ianifek* JNŠ 217; 1601 *Janiszki* <...> *Paluła Mixiene* JNŠ 29v; 1617 *Zophia Paginayciowa de Civitate Ianiszek* JNŠ 198v; 1621 *K[uma]* *Dorota Palułaiciowna Z miafta Ianiskiego z ulicy Szawelskiej* JNŠ 261; 1617 *Gien-druta Paruyciowa de C[iui]tate Ianiszek* JNŠ 202; 1618 *Pat[rini]* <...> *Zofia Pietray-ciowa de ciuitate Ianifek* JNŠ 221; 1621 *K[uma]* *z miafta Vlici βawelskiej Pelania Rudifkaiciowna* JNŠ 263; 1620 *M[atka]* *Gendruta Sowdiowa* <...> *Z miafta* JNŠ 253v; 1599 *Barbara Szymkowna* <...> *omnes de Janiszki{e}* JNŠ 1 ir kt.

Joniškietes padeda identifikuoti ir gatvės (Dvaro, Šiaulių, Upytės, Vokiečių)¹⁰, kuriose jos gyveno, pvz.: 1619 *Kuma Marina z dworskiej vlici.* JNŠ 233; 1617 *K[uma]* *Dorota Gabriciowna Z miafta z Vlicy Niemieckiej* JNŠ 258; 1621 *Nie-mieckiei Vlici* <...> *K[uma]* *Zofia Golminowa* JNŠ 270v; 1621 *Z miafta Vlici βawelskiej Elena Kalwiβiowa* JNŠ 266; 1621 *Z miasta Vlici βawelskiej M[atka]* *Anna Kowalowa* JNŠ 268; 1621 *Z miafta Vlici Vpickiei M[atka]* *Gendra Powilaiciowna* JNŠ 265v; 1618 *Orβula Purgiowa Vboga de Ianifek* JNŠ 218. Kai kuriais atvejais gyvenamosios vietos vardas nenurodomas, bet aišku, kad moteris yra iš Jonišio s *teyze Vlicy* ‘Iš tos pačios gatvės’, pvz.: 1620 <...> *K[uma]* *Gedwiga Quederai-ciowna s teyze Vlicy wβyści* JNŠ 254v – 1620 *K[uma]* *Z miafta Z ulicy Niemieckiej Jadziuła Kwadarowna* JNŠ 258v.

Moterų įvardijimo sistema įvairavo. Bene dažniausiai, o ypač knygos pradžioje, motinos, dukros, sutuoktinės ar krikštamotės įvardijamos tik krikščionišku vardu, pvz.: 1603 *Pat[rini]* *Agnesca* <...> *ex ciuitate* JNŠ 39v; 1603 *Pat[rini]* <...> *cum Anaftafia Ciues* JNŠ 39v; 1603 *Pat[rini]* <...> *cum Anna Ciues* JNŠ 39v; 1603 *Pat[rini]* <...> *e[t]* *Barbara Ciues* JNŠ 39v; 1607 *z miasta R[odzice]* <...> *Catharina* JNŠ 95; 1605 *Janiszki.* <...> *Pat[rini]* <...> *Dasiule* JNŠ 60; 1609 *z miasta Corka Dorota* JNŠ 113v; 1603 *Pat[rini]* <...> *e[t]* *Dorothea é ciuitate* JNŠ 39v; 1603 *Pat[rini]* <...> *cum Elizabeta é ciuitate* JNŠ 39v; 1608 *Z miasta R[odzice]* <...>

⁷ Neaiškiai istorijos šaltiniuose perteikti įrašų fragmentai nurodomi figūriniuose skliaustuose.

⁸ Istorijos dokumentuose užfiksuotos abreviatūros pildomos. Priešrašas nurodomas laužtiniuose skliaustuose. Perteikiant asmenvardžius, stengiamasi išsaugoti originalias, rankraščiuose fiksuotas lytis.

⁹ Visi straipsnyje pateikiami antroponimai yra metrikuoti. Prie kiekvieno jų pažymimi metai, kuriais asmenvardis buvo užfiksuotas, istorijos šaltinio santrumpa ir lapo (puslapio) numeris.

¹⁰ Įdomu tai, kad 1599–1621 m. Jonišio krikšto metrikų knygoje minimos gatvės (Šiaulių, Vokiečių, Dvaro, Upytės) matyti ir seniausiame 1703 m. Jonišio miesto brėžinyje (atvaizde) (Vasiliauskas 2010: 95–98).

Enule kum <...> *Giendruta* JNŠ 102v; 1604 *Janiszki*. <...> *Pat[rini]* *Giendre e[t]* *Lucia* JNŠ 52; 1603 *Pat[rini]* <...> *Cum Heduięe é ciuitate* JNŠ 39v; 1602 *Janiszki Filia Helena* JNŠ 32; 1601 *Janiszki Fil[ia]* *Jedwiga* JNŠ 25; 1607 *Z miasta R[odzice]* <...> *Jedziule kum* <...> *Noste Giendruta Corka Elzbietha* JNŠ 98; 1601 *Ciuis Janiszki Filia Kriftina* JNŠ 25; 1603 *Patr[ini]* <...> *e[t]* *Lucia Aduo[cati] ex urbe Janiscensis* JNŠ 47; 1603 *Pat[rini]* <...> *cum Magdalena. e ciuitate* JNŠ 39; 1602 *Janiszki Filia Margoreta* JNŠ 34v; 1606 *3 miasta R[odzice]* <...> *Onela* <...> *Corka Erfiule* JNŠ 86; 1607 *Z miasta R[odzice]* <...> *Palule kum* <...> *býtule* JNŠ 97v; 1606 *Ex ciuitate*. <...> *Pat[rini]* <...> *cum Polonia* JNŠ 75v; 1606 *Ex ciuitate* <...> *Pat[rini]* <...> *Cum Zophia* JNŠ 79v.

Jas užrašant vardu, kai kada nurodomas giminystės ryšys (pagal vyrą ar tėvą, kuris įvardytas dviem asmenvardžiais), pvz.: 1604 *Janifzki Fil[ia]* *Dorothea Annusa Diczkaus* JNŠ 48; 1600 *Janisce[n]ses. Filia Dorothea. Nicolai Memeiþaicia* JNŠ 10; 1600 *Ciues. Filia Gertrudis Simonis Sidaugonia* JNŠ 10v; 1600 *Ciues Filia Helena Jacobi Czepaitis* JNŠ 13v; 1600 *Janiszki Filia Helena Gaspari Męckis* JNŠ 14; 1599 *Opidi Janiszki* <...> *Jadwiga Gaspari Szapnagis uxor* JNŠ 2.

Joniškio gyventojas įvardijant krikščionišku vardu, kartais nusakoma jų priklausomybė vyrišku asmenvardžiu, perteiktu kilmininko linksniu, pvz.: 1618 *Pat[rini]* <...> *e[t]* *Barbara Stankuna de Ciuitate Ianiþek* JNŠ 215v; 1599 *cum Dorotheâ Vrbani de Janis[c]ie[ns]ef.* JNŠ 2; 1602 *Gendruta Stephani ex ciuitate Janiszki* JNŠ 38v–39; 1601 *Janiszki* <...> *Pat[rini]* <...> *Jedwiga Thomæ* JNŠ 29; 1601 *Zophia Stephani e[x]* *ciuitate Janifzki.* JNŠ 19v.

Išsiskiria negausūs joniškėčių užrašymai krikščionišku vardu, šalia nurodant šeiminę priklausomybę vyro (sutuoktinio ar tėvo) antroponimu, užrašytu vardininko linksniu (1600 *Ciues* <...> *Cum Lucia drobuitis* JNŠ 13v; 1600 *cum Magdalenâ Petrikas. Janiscenses.* JNŠ 10v) bei kiti įdomesni jų paminėjimo atvejai – vardu ir kuopine šeimos (giminės) pavardės forma (1621 *Ku[m]* <...> *y Elena Martinaiciow 3 miafta* JNŠ 263; 1600 <...> *Ciuis Cum Margarethâ Balciunow.* JNŠ 9).

Be šių, gana paplitęs moterų įvardijimo modelis (ypač knygos vėlyvuosiuose įrašuose) dviem asmenvardžiais, pvz.: 1621 *K[uma]* *3 miafta Vlici Niemieckiei Magdalena Iurgaiçiowa* JNŠ 262; 1621 *3ofia lebkioiowa* <...> *3 miafta Vlici Niemieckiei* JNŠ 267v; 1620 *Kuma Catharina Morzczinowa* <...> *Z miasta Z rinku* JNŠ 253v; 1621 *3 Miasta Vlici Niemieckiei M[atka]* *Catarina ftubuiciowna* JNŠ 267v.

Vėlgi daugiausia rankraščio pabaigoje pastebimas jų įvardijimo būdas trimis asmenvardžiais, pvz.: 1617 *Pat[rini]* <...> *et dosiuła Barzdżowa macieciowa de C[iwi]tate Ianiþek* JNŠ 204; 1617 *Patr[ini]* *Giendruta Bordzel{o}wa Macieciowna de Ciuitate Ianiszek* JNŠ 201v; 1617 *Patr[ini]* <...> *e[t]* *Iadwiga Szepanowna Remieykowna, de Ciuit[ate] Ianiszek* JNŠ 199; 1617 *Patr[ini]* <...> *e[t]* *Hanna Stasiowa*

Syruckiowa, de Ciui[tate] Ianiszek. JNŠ 198v; 1618 *Pat[rini]* <...> *et Hanna Stanisławowna Stypinakayciowna de C[iui]tate Ianifek* JNŠ 210v.

Iš tokios užrašymo tipų įvairovės buvo atrinkti joniškietų 122 dvinariai įvardijimai. Kaip tik šių įvardijimų antrieji nariai (priesaginiai antropomimai) ir yra pagrindinis analizės objektas.

Vardai, rašomi pirmoje šių dvinarių įvardijimų vietoje, yra krikščioniškos kilmės, pvz.: 1618 *Hanna Andrzeiowna* JNŠ 212v, 1617 *Orβula Iurgowa* JNŠ 199, 1617 *Iadwiga Macieiowna* JNŠ 196v, 1617 *Gendruta Mazunowna* JNŠ 197v, 1618 *Zofia Pawłowna* JNŠ 216, 1621 *Anna powilaiciowa* JNŠ 270, 1621 *Gendria Smatiβkiowa* JNŠ 266, 1617 *Lucya Stanisławowna* JNŠ 197v, 1617 *Barbara Szymowna* JNŠ 208v, 1618 *Dorota Tomaβowna* JNŠ 214.

Kaip matyti, 1599–1621 m. dažniausiai vartojamos įprastos tradicinės šių krikščioniškų vardų formos, pvz.: 1621 *Anna* JNŠ 270¹¹; 1600 *Annâ* JNŠ 8v; 1621 *Ańna* JNŠ 268; 1618 *Hanna* JNŠ 209v – plg. db. v. *Onâ* (LVKŽ 294–295); 1617 *Barbara* JNŠ 208v – plg. db. v. *Barborâ* (LVKŽ 90); 1621 *Catarina* JNŠ 267v; 1601 *Catharina* JNŠ 25; 1620 *Catharyna* JNŠ 253; 1620 *Katrina* JNŠ 255v – plg. db. v. *Kotryna* (LVKŽ 235); 1602 *Dorotea* JNŠ 35 – plg. db. v. *Dorotėja* (LVKŽ 127); 1621 *Elena* JNŠ 267v; 1617 *Helena* JNŠ 200 – plg. db. v. *Elenâ* (LVKŽ 146); 1599 *Elisabethæ* gen. sg. JNŠ 1; 1621 *Elzbieta* JNŠ 264v; 1618 *Helzbieta* JNŠ 221 – plg. db. v. *Elzbieta* (LVKŽ 148); 1621 *Erβula* JNŠ 261v; 1618 *Orβula* JNŠ 219; 1621 *Vrβula* JNŠ 266v – plg. db. v. *Uršulė* (LVKŽ 354); 1620 *Gedwiga* JNŠ 254v; 1618 *Iadwiga* JNŠ 216v; 1620 *Iedwiga* JNŠ 242; 1617 *Jadwig{a}* JNŠ 195v; 1601 *Jedwiga* JNŠ 23 – plg. db. v. *Jadvygâ*, *Jadvýga* (LVKŽ 201); 1617 *Gendruta* JNŠ 197v; 1620 *Gędruta* JNŠ 255v; 1621 *Giendruta* JNŠ 269v – plg. db. v. *Gendrutė*, dar plg. sen. v. var. *Gendrutâ* (LVKŽ 174); 1621 *Krif-tina* JNŠ 265 – plg. db. v. *Kristinâ* (LVKŽ 237); 1621 *Lucia* JNŠ 260v; 1617 *Lucya* JNŠ 197v; 1618 *Lucya* JNŠ 221v – plg. db. v. *Liùcija* (LVKŽ 252); 1617 *Mag-dal[ena]* JNŠ 208; 1621 *Magdalena* JNŠ 266v – plg. db. v. *Magdalenâ* (LVKŽ 255–256); 1620 *Magreta* JNŠ 242; 1621 *Magrieta* JNŠ 262v; 1621 *Margareta* JNŠ 268 – plg. db. v. *Margaritâ* (LVKŽ 263); 1600 *Marta* JNŠ 14v – plg. db. v. *Mortâ* (LVKŽ 279); 1617 *Vlianâ* JNŠ 200 – plg. db. v. *Ulijonâ* (LVKŽ 353); 1621 *Ŗofia* JNŠ 270v; 1617 *Zofia* JNŠ 195v; 1617 *Zophia* JNŠ 204; 1600 *Zophiâ* JNŠ 10, 10v; 1602 *Zophia* JNŠ 35 – plg. db. v. *Zòfija* (LVKŽ 385); 1606 *Ŗuzana* JNŠ 86 – plg. db. v. *Zuzanâ* (LVKŽ 385).

Kur kas mažiau iš kanoninių krikšto vardų formų sudarytų trumpinių, pvz.: 1619 *Darota* JNŠ 233; 1618 *Dorota* JNŠ 214 – plg. db. v. *Daratâ* < *Dorotėja* (LVKŽ 112, 127); 1621 *Gendra* JNŠ 265v; 1621 *Gendria* JNŠ 266; 1617 *Giendra*

¹¹ Dėl trumpumo šiame 1599–1621 m. joniškietų vardų registre pateikiami tik vardai (pirmieji dvinario įvardijimo modelio nariai).

JNŠ 200v – plg. db. v. *Geñdrè* < *Gendrutè*, dar plg. sen. v. var. *Gendrutà* (LVKŽ 174).

Labai retos mažiškos vardų formos, išsirutuliojusios iš krikščioniškų vardų trumpinių, pvz.: 1618 *Iadziulà* JNŠ 217v; 1620 *Jadziula* JNŠ 258v – plg. db. v. *Jādzē* < *Jadvygà*, *Jadvyga* (LVKŽ 201); 1601 *Palula* JNŠ 29v – plg. db. v. *Pòlè* < *Apolònija* (LVKŽ 77); 1621 *Žaniula* JNŠ 265v – plg. db. v. *Zanà* < *Zuzanà* (LVKŽ 385).

Antrieji moterų dvinarių įvardijimų nariai – tai priesaginiai asmenvardžiai, kurie toliau išsamiai nagrinėjami darybos aspektu.

1. JONIŠKIEČIŲ MOTERŲ ASMENVARDŽIŲ DARYBOS POLINKIAI

1.1. Kaip minėta, iš 1599–1621 m. Joniško krikšto metrikų knygos išrašyti 122 joniškėčių moterų antroponimai (antrieji dvinario įvardijimo modelio nariai). Jie sudaryti iš vyrų asmenvardžių su slaviškomis ir lietuviškomis priesagomis. Antroponimai su minėtomis priesagomis pateikiami pagal vedinių dažnumą:

-*ova* (rašoma -*owa*) – 54 asmenvardžiai (44,26 % visų joniškėčių antroponimų), pvz.: 1617 *Grygowa* JNŠ 195v, 1617 *Kafprowa* JNŠ 207, 1618 *Lawrynowa* JNŠ 221, 1621 *Macieiowa* JNŠ 265v, 1621 *Maciowa* JNŠ 261v, 1618 *Matyfowa* JNŠ 218, 1602 *Mikołajczowa* JNŠ 35, 1621 *Motekiciowa* JNŠ 265v, 1621 *Muili-ciow{a}* JNŠ 270v, 1621 *Powilaicio{wa}* JNŠ 264v, 1621 *Rudpowilaicio{wa}* JNŠ 263v, 1621 *Ruβkiciowa* JNŠ 270, 1621 *Sabaiciowa* JNŠ 269v, 1621 *Siduiociowa* JNŠ 268v, 1621 *βewczikowa* JNŠ 264v, 1617 *Szymkowa* JNŠ 207, 1621 *Szmatifkowa* JNŠ 267, 1617 *Tomaszowa* JNŠ 200, 1621 *Vrmaduoniowa* JNŠ 260v, 1621 *Vs-balaiciowa* JNŠ 265, 1617 *Walentykowa* JNŠ 200, 1621 *Žemrietuiciowa* JNŠ 262v ir pan.

-*ovna* (rašoma -*owna*) – 33 antroponimai (27,04 %), pvz.: 1617 *Baltromieiowna* JNŠ 206, 1621 *Banaiciowna* JNŠ 260v, 1617 *Daugielowna* JNŠ 195v, 1621 *Grigai-ciowna* JNŠ 266v, 1617 *Grygowna* JNŠ 200v, 1618 *Iakubowna* JNŠ 209v, 1618 *Ianowna* JNŠ 221v, 1599 *Januszkiewiczowna* JNŠ 1, 1601 *Kuprelowna* JNŠ 22v, 1617 *Macieowna* JNŠ 196v, 1617 *Mikolaiowna* JNŠ 199v, 1618 *Piotrowna* JNŠ 209v, 1618 *Staniflawowna* JNŠ 211v ir t. t.

-*aičia* (jos užrašymas įvairuoja: -*aicia*, -*aičia*, -*aičia*, -*aičia*, -*aicia*, -*ajcia*) – 12 asmenvardžių (9,84 %), pvz.: 1620 *Adomaičia* JNŠ 255v, 1620 *Baskutaicia* JNŠ 254v, 1621 *Dabraicia* JNŠ 260, 1617 *Iawnajcia* JNŠ 207, 1601 *Łuknaičia* JNŠ 25, 1602 *Peczulaičia* JNŠ 34v, 1602 *Stangaičia* JNŠ 35, 1619 *ftafiaicia* JNŠ 233 ir kt.

-ienė (užrašymo variantai: *-ene*, *-enia*, *-enie*, *-iene*, *-ienia*, *-ienie*) – 12 antroponimų (9,84 %), pvz.: 1617 *dudienie* JNŠ 201v, 1617 *Ianuſenia* JNŠ 208, 1606 *Jonelene* JNŠ 86, 1620 *Miſbutatienia* JNŠ 242, 1621 *Ozelenie* JNŠ 264v, 1617 *Paruytenie* JNŠ 207v, 1599 *Sta{l}oriene* JNŠ 1v, 1600 *Welikiene* JNŠ 8v bei kt.

-yčia (rašoma keleriopai: *-icia*, *-ičia*, *-yčia*, *-yčzia*) – 6 asmenvardžiai (4,92 %): 1620 *Adomyčzia* JNŠ 255v, 1600 *Kizyčia* JNŠ 14, 1599 *Medgincia* JNŠ 13v, 1621 *Petricia* JNŠ 263v, 1620 *Siklicia* JNŠ 255v, 1600 *Zyrnicia* 10v.

-(i)učia (rašoma *-(i)ucia*) – 2 antroponimai (1,64 %): 1621 *Baczkiucia* JNŠ 265, 1618 *fasiucia* JNŠ 235v.

Pasitaikė 3 asmenvardžiai (2,46 %), turintys lenkiškas *-sk-* tipo priesagas. Šiuos antroponimus galima laikyti galūnės *-a* vediniais: 1617 *okurowska* JNŠ 201v, 1600 *Stypinskâ* JNŠ 10, 1600 *Wilkicka* JNŠ 16. Neaiški šių moterų šeimė padėtis, nes jų pavardžių struktūra to nerodo, o 1599–1621 m. Jonišio krikšto metrikų knygos kontekstas tik liudija, kad šiais asmenvardžiais užrašytos krikštamotės: 1617 *Filia Christina, Paren[tes] Mikołay E{y}gierd mater Helizabet || Patr[ini] Andrzej Worpnik, [et] Barbara okurowska || de Ciuitate Ianiszek* JNŠ 201v; 1600 *Janisce[n]ses. Filia Dorothea. Nicolai Memeiſaicia. Patr[ini] Sthe=||phanus Pacaitis, cu[m] Zophiâ Stypinskâ.* JNŠ 10; 1600 *Ciues Fil[ius] Joannes Georgj Jukiszka. Patr[ini] Nicolaus Sotkowski cum Catharina Wilkicka || Janiszki.* JNŠ 16.

1 LENTELĖ. 1599–1621 m. Jonišio gyventojų (moterų) asmenvardžių priesagų produktyvumas

Eil. nr.	Priesagos (pagal abėcėlę)	Asmenvardžių skaičius	Procentai
1.	<i>-aičia</i>	12	9,84
2.	<i>-yčia</i>	6	4,92
3.	<i>-ienė</i>	12	9,84
4.	<i>-(i)učia</i>	2	1,64
5.	<i>-ova</i>	54	44,26
6.	<i>-ovna</i>	33	27,04

Toliau pateikiamos rekonstruotos moterų asmenvardžių formos (kaip tik su lietuviškomis priesagomis) iš dvinarių įvardijimų (antrųjų narių). Atstatant 1599–1621 m. joniškėčių antroponimus, yra paliekamos priesagos su *-aičia*, *-yčia*, *-(i)učia* (bendrinėje kalboje dabar vartojamos *-aitė*, *-ytė*, *-(i)ūtė*), nes jos atspindi senąją asmenvardžių darybą. Be to, priesagos *-aičia*, *-yčia*, *-(i)učia* aiškiai vartojamos Jonišio parapijos vietovių gyvojoje kalboje (LKA III 121). Antroponimų lytys atkurtos pagal pirmiau aptartus lietuvių asmenvardžių perteikimo lenkų kalba principus (žr. Ragauskaitė 1999: 145, 149; 2005: 63; 2014: 324). Atstatytos moterų antroponimų formos pažymimos žvaigždute ir surašomos

pagal abėcėlę. Po to pateikiami šaltinyje užfiksuoti asmenvardžiai, kuriais remiantis buvo rekonstruota antroponimo lytis. Šios lytys yra gretinamos su *Lietuvių pavardžių žodyno* 1–2 (toliau – LPŽ₁ ir LPŽ₂) dabartinėmis pavardėmis, o kai kuriais atvejais – ir su *Lietuvių vardų kilmės žodyno* (LVKŽ) dabartiniais vardais. Neradus tiksliai paliudyto atitikmens dabartiniame vardyne, nurodomos kelios atitinkamos šaknies ar kamieno pavardės.

Iš nagrinėjamų XVI–XVII a. joniškiečių asmenvardžių galima rekonstruoti 32 antroponimų lytis su lietuviškomis priesagomis. Tai: ***Adomaičia:** 1620 *Adomajcia* JNŠ 255v. Plg. db. v. *Adōmas*¹² (LVKŽ 61), pvd. *Adōmas* (LPŽ₁ 65); ***Adomyčia:** 1620 *Adomyczia* JNŠ 255v. Plg. db. v. *Adōmas* (LVKŽ 61), pvd. *Adōmas* (LPŽ₁ 65); ***Bačkiūčia:** 1621 *Baczkiucia* JNŠ 265. Plg. db. pvd. *Bāčkius* (LPŽ₁ 151); ***Baskutaičia:** 1620 *Baskutaiczia* JNŠ 254v. Plg. db. pvd. *Baskūtis* (LPŽ₁ 209); ***Dabraičia:** 1621 *Dabrajcia* JNŠ 260. Plg. db. pvd. *Dabrỹs* (LPŽ₁ 442); ***Dūdienė:** 1617 *dudienie* JNŠ 201v. Plg. db. pvd. *Dūdà, Dūdỹs* (LPŽ₁ 535–536, 537); ***Elekniškienė:** 1621 *Eleknißkienie* JNŠ 266. Dėl *elek-* plg. db. pvd. *Eleknà* (LPŽ₁ 571); ***Jaunaičia:** 1617 *Iawnajcia* JNŠ 207. Plg. db. pvd. *Jaunas* (LPŽ₁ 824); ***Jereminaičia:** 1620 *gereminaiczia*¹³ JNŠ 254v. Plg. db. pvd. *Jereminas* (LPŽ₁ 830); ***Jonaičia:** 1601 *Jonajcia* JNŠ 23. Plg. db. v. *Jōnas* (LVKŽ 208), pvd. *Jōnas* (LPŽ₁ 841); ***Jonelienė:** 1606 *Jonelene* 86. Plg. db. v. *Jonēlis*, toliau plg. db. v. *Jōnas* (LVKŽ 208), pvd. *Jōnelis, Jonēlis, Jonelis* (LPŽ₁ 842); ***Jonušienė:** 1617 *Ianuβenia* JNŠ 208. Plg. db. pvd. *Jōnušas, Jonūšis, Jonušỹs* (LPŽ₁ 844); ***Jurgaičia:** 1602 *Jurgaicia* JNŠ 36v. Plg. db. v. *Jūrgis* (LVKŽ 215), pvd. *Jūrga* (LPŽ₁ 866); ***Kizyčia:** 1600 *Kizyčia* JNŠ 14. Plg. db. pvd. *Kizis, Kizỹs* (LPŽ₁ 1010); ***Luknaičia:** 1601 *Luknajcia* JNŠ 25. Pavardės su šia šaknimi nefunkcionuoja mūsų dienų vardyne; ***Mažeikienė:** 1600 *Ma3{iek}iene* JNŠ 14v. Plg. db. pvd. *Mažeika, Mažeikà, Mažeika, Mažeikis* (LPŽ₂ 191); ***Medginyčia:** 1599 *Medginicia* JNŠ 13v. Plg. db. v. *Mēdginas* (LVKŽ 267); ***Mikšienė:** 1601 *Mixiene* JNŠ 29v. Plg. db. pvd. *Mikšà, Mikšas, Mikšė, Mikšis, Mikšỹs* (LPŽ₂ 233); ***Mižutaitienė:** 1620 *Miβutatienia* JNŠ 242. Plg. db. pvd. *Mižutaitis* (LPŽ₂ 261); ***Oželienė:** 1621 *Ozelenie* 264v. Plg. db. pvd. *Ožēlis* (LPŽ₂ 356); ***Paruitienė:** 1617 *Paruytenie* JNŠ 207v – dėl *par-* plg. db. pvd. *Parutis* (LPŽ₂ 398); ***Paulienė:** 1617 *Paulenie* JNŠ 200. Plg. db. v. *Paūlius* (LVKŽ 298), pvd. *Paūlis, Paulỹs, Paūlius* (LPŽ₂

¹² Lietuvių istorinės antroponimijos tyrimai liudija, kad antrieji moterų dvinario įvardijimo nariai (priesaginiai asmenvardžiai) buvo sudaromi iš tėvo ar vyro vardo (ilgųjų krikšto vardų formų, jų trumpinių ar mažybinių vedinių) ir iš vyriškosios pavardės (ar jos funkcijas atliekančio asmenvardžio) (Maciejauskienė 1991: 266–267, 269–271).

¹³ Galima manyti, kad lytis 1620 *gereminaiczia* JNŠ 254v yra iš **Jereminaičia*, plg. 1621 *Ieremin Iozewicz S[ioła]* *Iordaićow* JNŠ 265v. Panašių asmenvardžių grafinių variantų yra ir daugiau, plg. 1620 *Gedwiga* JNŠ 254v ir 1601 *Jedwiga* JNŠ 23, plg. db. v. *Jadvygà, Jadvyga* (LVKŽ 201) ir kt.

410–411); ***Pečiulaičia**: 1602 *Peczulajcia* JNŠ 34v. Plg. db. pvd. *Pečiulis* (LPŽ₂ 420–421); ***Petraičia**: 1620 *Petraijcia* JNŠ 255v. Plg. db. v. *Pētras* (LVKŽ 299); ***Petryčia**: 1621 *Petricia* JNŠ 263v. Plg. db. v. *Pētras* (LVKŽ 299); ***Siklyčia**: 1620 *Siklicia* JNŠ 255v. Šiuo metu tokios kilmės pavardė nefunkcionuoja; ***Staliorienė**: 1601 *Stal{l}oriene* JNŠ 28. Plg. db. pvd. *Staliorius* (LPŽ₂ 797); ***Stangaičia**: 1602 *Stangaičia* JNŠ 35. Plg. db. pvd. *Stangė*, *Stangys* (LPŽ₂ 800); ***Stasaičia**: 1619 *ftafaicia* JNŠ 233. Plg. db. v. *Stasys* (LVKŽ 335), pvd. *Stasys* (LPŽ₂ 808); ***Stasiučia**: 1618 *ftasiucia* JNŠ 235v. Plg. db. v. *Stāsius* (LVKŽ 335), pvd. *Stāsius* (LPŽ₂ 810); ***Velikienė**: 1604 *Welikene* JNŠ 48. Plg. db. pvd. *Velikā*, *Velikis* (LPŽ₂ 1184); ***Žirnyčia**: 1600 *Zyrnicia* JNŠ 10v. Plg. db. pvd. *Žirnis* (LPŽ₂ 1338).

Iš joniškietčių dvinarių įvardijimų (antrųjų narių) rekonstravus 32 XVI–XVII a. asmenvardžius ir palyginus juos su dabartinėmis vyrų pavardėmis (prireikus – ir su vardais) buvo pastebėta, kad 28 (87,5 %) jų funkcionuoja ir šiandien. Dalis, t. y. 2 (6,25 % visų rekonstruotų) turi tos pačios kilmės, tik skirtingos darybos dabartinių vyrų pavardžių atitikmenis. Tai **Elekniškienė*, **Paruitienė*. Likusieji 2 (6,25 %) (**Luknaičia*, **Siklyčia*) susidarę iš vyrų asmenvardžių, kurie nefunkcionuoja šių dienų vardyne. Tikėtina, kad dažniausiai netekėjusių moterų antroponimai su priesaga *-yčia* galėjo būti sudaromi iš vyriškų asmenvardžių, turėjusių galūnes *-is*, *-ys* (dar žr. Maciejauskienė 1991: 268–271). Tačiau pateikti pavyzdžiai (**Adomyčia* < *Adomas*, **Petryčia* < *Petras*) rodo, kad šiuo požiūriu šaltinyje būta ir įvairavimo, nenuoseklumo.

1.2. Kaip minėta, net 32 (tai sudaro 26 % visų dvinarių įvardijimų antrųjų antroponimų) rekonstruotos Joništkio gyventojų asmenvardžių lytys turi būtent lietuviškas priesagas *-aičia*, *-yčia*, *-ienė*, *-(i)učia*. Tuo tarpu XVI a. lietuvių moterų istorinės antroponimijos (kilmingųjų luomų ir daugiausia valstiečių) ligšioliniai tyrimai liudija tik pavienius asmenvardžių su lietuviškomis priesagomis vartojimo atvejus. Vitalijos Maciejauskienės monografijoje *Lietuvių pavardžių susidarymas XIII–XVIII a.* nurodoma, kad XVI šimtetyje apskritai „terasta vos keletas asmenvardžių su priesaga *-aitė*: *Юлия Билаитя* <...> *Ева Чербанайтя* <...> *Касюла Петрайтя* <...> *Дорота Шляхтайтя* <...> ir vienintelis su priesaga *-ienė*: *wdowa Strupieni* <...>. Šie antroponimai rodo, kad XVI a. tikrai buvo vartotos lietuviškos priesagos, kurios nors ir sunkiai, bet vis dėlto skynėsi kelią ir į oficialius nelietuvių kalba rašytus dokumentus“ (Maciejauskienė 1991: 256). Toliau teigiama, kad ir XVII a. administracinio juridinio pobūdžio dokumentuose lietuviškų moterų asmenvardžių su priesaga *-aitė* (*-aičia*) pastebėta labai nedaug. Retai buvo sutinkama ir priesaga *-ienė*. Spėjama, kad „kitataučiams raštininkams lietuviška priesaga *-ienė*, matyt, buvo sunkiai ištariama bei parašoma. Nelengva buvo kartais su ja sudaryti moteris įvardijančius asmenvardžius“ (min. veik., 262). Pripažįstama, kad daugiausia moterų

įvardijimų randama bažnyčiose rašytose santuokos bei krikšto registracijos knygoose, kur yra minimos jaunosios, naujagimių motinos, krikštamatės. Tačiau manoma, kad „šios knygos pradėtos rašyti palyginti vėlai, todėl jų duomenys gali tik papildyti ir praplėsti tą vaizdą, kurį apie moterų įvardijimą padeda susidaryti iš įvairiausių kitokių šaltinių surinkta medžiaga“ (min. veik., 249–250).

Siekiant papildyti šiuos XVI–XVII šimtmečių lietuvių istorinės antropomijos (daugiausia valstiečių ir bajorų luomų) tyrimų duomenis, pirmiausia buvo atrinkti Jonišchio parapijos kaimuose gyvenusių moterų asmenvardžiai su ypač reta to laikmečio dokumentuose priesaga *-ienė* (šaltinyje rašoma: *-ene*, *-iene*) ir ilgesniuoju šios priesagos variantu *-(i)uviene*¹⁴ (rankraštyje perteikiama: *-iuwene*, *-iuwiene*, *-uwiene*), pvz.: ***Augustinienė**: 1602 *Aduo[cati] Szapnag*¹⁵ *Dorothea Auguftiniene* JNŠ 34v. Plg. db. v. *Augustinas* (LVKŽ 85), pvd. *Augustinas* (LPŽ₁ 137); ***Bagdonienė**: 1599 *uillæ Alexnaičiu Agnes Bogdoniene* JNŠ 2. Plg. db. pvd. *Bagdōnas*, *Bagdōnas*, *Bagdonas* (LPŽ₁ 153–154); ***Balčiuvienė**: 1601 *Pagi Kiwilow Zaniula Balciuwiene* JNŠ 20v. Plg. db. pvd. *Balčius* (LPŽ₁ 170); ***Banienė**: 1599 *die Villæ Sznurayciu Gendrutam Baniene* JNŠ 3. Plg. db. pvd. *Bānis*, *Banys* (LPŽ₁ 187); ***Čebatorienė**: 1599 *Nobil{e}s <...> Gertrude Cobotarene* JNŠ 10v. Plg. db. pvd. *Čebatōrius* (LPŽ₁ 403); ***Degutaitienė**: 1600 *Gertruda Degutaitien{e} Pagi Deguciw* JNŠ 10v. Dėl *degut-* plg. db. pvd. *Degūtas*, *Degūtis* (LPŽ₁ 479); ***Dikčiuvienė**: 1601 *Pagi Gimbuciu Magdalena Digciuwene* JNŠ 23. Plg. db. pvd. *Dikčius* (LPŽ₁ 496); ***Gotautienė**: 1621 *S[iola] Iakisziow Zofia Gatautiene* JNŠ 262. Plg. db. v. *Gótautas* (LVKŽ 185), pvd. *Gótautas* (LPŽ₁ 695); ***Gricienė**: 1559 *die villæ Puknionu A{nn}iula Griciene* JNŠ 4v. Plg. db. pvd. *Gricas*, *Gricys* (LPŽ₁ 708, 709); ***Griciuvienė**: 1601 *Aduo[cati] Jonufzaic Lucia Griciuwiene* JNŠ 28v. Plg. db. pvd. *Gricius* (LPŽ₁ 709); ***Jonelienė**: 1600 *Lucia Joneliene Pagi Melayciu* JNŠ 15v. Plg. db. v. *Jonėlis*, toliau plg. db. v. *Jōnas* (LVKŽ 208), pvd. *Jōnelis*, *Jonėlis*, *Jonelis* (LPŽ₁ 842); ***Judienė**: 1600 *Luciâ Judene Pagi Dagieciow* JNŠ 8v. Plg. db. pvd. *Jūdas*, *Jūdis*, *Judys* (LPŽ₁ 850, 851); ***Juodienė**: 1602 *Aduo[cati] Jurdas Gendruta Juodene* JNŠ 31. Plg. db. pvd. *Júoda*, *Júodis*, *Juodys* (LPŽ₁ 856, 858); ***Lauciuvienė**: 1602 *Aduo[cati] Mantiurgia*.

¹⁴ „Ši priesaga bendrinėje kalboje dabar vartojama sudaryti ištėkėjusių moterų pavardėms iš dviskiemenių vyrų pavardžių su galūne *-us <...>*“ (Maciejauskienė 1991: 268). Nurodoma, kad „Tam pačiam reikalui – paprastai žmonoms pavadinti – literatūrinėje kalboje ir dalyje aukštaičių tarmių tais atvejais, kai pagrindinis daiktavardis yra *(i)u* kamieno ir dažniausiai turi ne daugiau kaip du skiemenis, vartojama ne *-ienė*, o ilgesnysis šios priesagos variantas *-(i)uviene*, pvz.: *dėdžiuvienė* „tėvo brolio žmona, dėdienė“ (: *dėdžius* „dėdė“), *keřdziuvienė*, *kuřpiuvienė*, *puodžiuvienė*“ (LKG I 417).

¹⁵ Kai kuriais atvejais šioje bažnytinėje metrikų knygoje nurodomas Šiaulių valsčiaus (nuo 1616 metų faktiškai veikusios Šiaulių ekonomijos) vaitas, kurio vaitystėje yra kaimas (dar žr. Žilys 2012: 127).

Heduige Laucuwiene JNŠ 33v. Plg. db. pvd. *Laūcius* (LPŽ₂ 30); ***Laumakienė**: 1602 *Aduo[cati] Lukoszajc Dorota Laumokene* JNŠ 32. Plg. db. pvd. *Laūmakis* (LPŽ₂ 33); ***Martynienė**: 1600 *Helena Martiniene pagi Eziekia* JNŠ 13v. Plg. db. v. *Martynas* (LVKŽ 264), pvd. *Mártynas* (LPŽ₂ 167); ***Mekienė**: 1601 *Pagi Linkajciu Agnefca Mekiene* JNŠ 23. Plg. db. pvd. *Mekà, Mēkas, Mekys* (LPŽ₂ 202, 203); ***Mikutienė**: 1602 *Aduo[cati] Balciun Jedwiga Mikutene* JNŠ 33, 1601 *Nobilis. Eigierda subditi. Gendruta Mikutiene* JNŠ 25v – 1600 *Gertruda Mikutiene Pagi Niemejxiu* JNŠ 12v. Plg. db. pvd. *Mikutà, Mikutas, Mikutis* (LPŽ₂ 235, 236); ***Pagaikštienė**: 1601 *Aduo[cati] Beynoraicia Jedwiga Pagajxtiene* JNŠ 27. Šiuo metu tokios kilmės pavardė nefunkcionuoja, plg. lie. *pagaikštis, pāgaikštis* (LKŽ IX 67); ***Petrašienė**: 1600 *Pagi Waluni Helena Petrasziene* JNŠ 7v. Plg. db. pvd. *Petrāšius* (LPŽ₂ 438); ***Staliorienė**: 1601 *Aduo[cati] Szapnag Dorothea Stalorien* JNŠ 28. Plg. db. pvd. *Staliōrius* (LPŽ₂ 797); ***Tamošienė**: 1617 *de uilla Witrnary Dosiula Tomaszene Jucowa* JNŠ 202v. Plg. db. v. *Tamōšius* (LVKŽ 341), pvd. *Tamōšius* (LPŽ₂ 1016); ***Vilvienė**: 1600 *Agniefzka Wilwene Pagi Lękajciu* JNŠ 17. Dėl *vilv-* galbūt plg. db. pvd. *Veļvekis* (LPŽ₂ 1186); ***Vorienė**: 1601 *Aduo[cati] Jurdas Magdalena Worene* JNŠ 25v. Plg. db. pvd. *Vóras* (LPŽ₂ 1254); ***Žaudienė**: 1601 *Dorothea Zaudiene Pagi Dwiluyciow* JNŠ 19. Dėl *žad-* plg. tik db. pvd. *Žaudzēvičius* (LPŽ₂ 1316); ***Žėlienė**: 1601 *Pagi Jauneikajciu Jedwiga Żelene* 20v. Plg. db. pvd. *Żėlys* (LPŽ₂ 1321); ***Žiaukienė**: 1599 *Dorothea Ziaukiene* JNŠ 3v. Plg. db. pvd. *Žiauka, Žiaūkas* (LPŽ₂ 1327); ***Žudienė**: 1602 *Lucia Zudene. Pagi Dageciow* JNŠ 48v. Plg. db. pvd. *Žudys* (LPŽ₂ 1346).

Dar daugiau antroponimų turi lietuviškas priesagas *-aičia* (užrašymas įvairuoja: *-aicia, -ajčia, -aiczia, -aiczja, -yčia* (šaltinyje rašoma *-icia*), *-(i)učia* (perteikiama dvejopai: *-iuci, -iucia*), pvz.: ***Adomaičia**: 1620 *Siola Bernelow Chriftina adomajčia* JNŠ 254v. Plg. db. v. *Adōmas* (LVKŽ 61), pvd. *Adōmas* (LPŽ₁ 65); ***Balčiūčia**: 1620 *S[iola] Wetnorow Anna Balcziucia* JNŠ 255. Plg. db. pvd. *Balčius* (LPŽ₁ 170); ***Builėčia**: 1619 *S[iola] Mikolajciunow Lucia Buiylicia* JNŠ 237v. Plg. db. pvd. *Builis* (LPŽ₁ 335); ***Butautyčia**: 1620 *S[iola] Skarow Gendruta Butauticia* JNŠ 258. Plg. db. pvd. *Butaūtis* (LPŽ₁ 366); ***Eidukyčia**: 1620 *Magrieta Eidukicia Z mielwidziow* JNŠ 243. Plg. db. pvd. *Eidūkis, Eidukys* (LPŽ₁ 565); ***Galminaičia**: 1620 *Palula Galmynaicia S[iola] Trumpaiciow* JNŠ 257v. Plg. db. v. *Gálminas* (LVKŽ 163), pvd. *Galminas, Galminas, Galminas* (LPŽ₁ 617); ***Gavėnaičia**: 1620 *S[iola] Enigiow Elzbieta Gawenaicia* JNŠ 256v. Plg. db. pvd. *Gavėnas, Gavėnas* (LPŽ₁ 635); ***Grigyčia**: 1620 *S[iola] Enigiow Dasiu{f}a Grigicia* JNŠ 256v. Plg. db. pvd. *Grigis* (LPŽ₁ 713); ***Jakštyčia**: 1620 *S[iola] Dwelaiczciow Magrieta Iaxticia* JNŠ 247. Plg. db. pvd. *Jākštis, Jakštys* (LPŽ₁ 789); ***Jonaičia**: 1615 *S[iola] Bernelu lucia jonaiczja* JNŠ 173. Plg. db. v. *Jōnas* (LVKŽ 208), pvd. *Jōnas* (LPŽ₁ 841); ***Jonkaičia**: 1620 *S[iola] Iauniunow Lucia Ionkaicia* JNŠ 257v. Plg. db. pvd. *Jonka, Jonkas* (LPŽ₁ 843); ***Jurgelyčia**: 1600 *cum Dorothea Jurgelicia*

Pagi Buųwidziu JNŠ 17v. Plg. db. v. *Jurgėlis*, toliau plg. db. v. *Jūrgis* (LVKŽ 215), pvd. *Juųgelis*, *Jurgelųs* (LPŽ₁ 867); ***Juškųčia**: 1617 *M{ari}na Iuszkicia de uilla Graųaycie* JNŠ 201. Plg. db. pvd. *Juškųs* (LPŽ₁ 875); ***Kibildųčia**: 1621 *Agnieβka Kibildicia S[iola] Iurdaiciow* JNŠ 260. Plg. db. pvd. *Kibildis*, *Kibildis* (LPŽ₁ 986); ***Kiršaičia**: 1619 *Iaguta kirfaicia S[iola] Sabaczunow* JNŠ 236v. Plg. db. pvd. *Kirša*, *Kiršas* (LPŽ₁ 1002); ***Martynaičia**: 1620 *Anna Martynaiczia S[iola] Dwełaiociow* JNŠ 259. Plg. db. v. *Martųnas* (LVKŽ 264), pvd. *Mártynas* (LPŽ₂ 167); ***Medžiulyčia**: 1620 *Enuła Medziulicia S[iola] tegoz Girdziunow* JNŠ 258v. Plg. db. pvd. *Medžiulis* (LPŽ₂ 198); ***Povilaičia**: 1620 *Agnieβka Powilaicia S[iola] Skarow* JNŠ 258. Plg. db. v. *Póvilas* (LVKŽ 301), pvd. *Povilas* (LPŽ₂ 497); ***Puodžiūčia**: 1620 *S[iola] Waineikiow Elena Puodziuci* JNŠ 255. Plg. db. pvd. *Puodžius* (LPŽ₂ 534); ***Senkaičia**: 1620 *S[iola] Iauniunow Zophia Senkaicia* JNŠ 257v. Plg. db. pvd. *Senkà* (LPŽ₂ 701); ***Staniulyčia**: 1621 *Dasiuła Staniulicia f tegoβ siola* JNŠ 267. Plg. db. pvd. *Staniulis* (LPŽ₂ 802); ***Stasiūčia**: 1619 *Magreta Stasiucia Siolà Kozakow* JNŠ 238. Plg. db. v. *Stāsius* (LVKŽ 335), pvd. *Stāsius* (LPŽ₂ 810); ***Šimaičia**: 1620 *Zophia Szųmaicia S[iola] Melniow* JNŠ 258. Plg. db. pvd. *Šimas* (LPŽ₂ 929–930); ***Tumaičia**: 1619 *S[iola] Buųwidziow Elzbieta Tumaicia* JNŠ 232. Plg. db. pvd. *Tūmas* (LPŽ₂ 1081); ***Ubagųčia**: 1620 *Dasiuła Vbagicia tegoβ siola* JNŠ 259. Plg. db. pvd. *Ubagas* (LPŽ₂ 1094); ***Valentinaičia**: 1620 *S[iola] Norunow Gendruta Walentinaicia* JNŠ 252v. Plg. db. v. *Valentinas* (LVKŽ 363), pvd. *Valentinas* (LPŽ₂ 1150) ir kt.¹⁶

Pateikti atvejai – tai patys savaimė vertingi, unikalūs istorinės antropomijos duomenys, nes jie ne tik iliustruoja konkrečius teiginius, bet ir juos pagrindžia. Šie pavyzdžiai aiškiai parodė, kad lyginant su ligšioliniais XVI–XVII šimtmečių lietuvių moterų (kilmingųjų luomų ir valstiečių) istorinės antropomijos tyrimais, daugiausia atliktais Vitalijos Maciejauskienės (1991: 250–278), 1599–1621 m. Jonišio bažnytinėje metrikų knygoje lietuviškos darybos moterų antropomijų yra kur kas daugiau. Tam reikšmės, matyt, turėjo Jonišio ir aplinkinių parapijos kaimų gyventojų tautinė sudėtis (vyravo lietuviai), bažnytinės metrikų knygos specifika ir jos vedimo tvarka.

1.3. Galima tik spėti, kad XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje Lietuvoje galėjo būti ir daugiau panašiai rašytų bažnytinių metrikų knygų. Šios knygos, matyt, tiesiog neišliko iki mūsų dienų. Remiantis Žemaičių vyskupijos 1579 m. vizitacija, kai kuriose bažnyčiose (Ariogaloje, Krakėse, Kražiuose, Medininkuose, Vilkijoje, Veliuonoje), „kad ir nelabai rūpestingai užrašant ir saugant, jau tada buvo pildomos metrikų knygos <...>, bet ankstyviausia išlikusi krikšto

¹⁶ Atsižvelgiant į ribotą straipsnio apimtį, buvo pateikta tik nedidelė dalis būdingų pavyzdžių. Tolesnė detalė Jonišio parapijos kaimuose gyvenusių moterų asmenvardžių (darybos, kilmės ir kt. analizė) galėtų būti atlikta tam specialiai skirtame straipsnyje (ar didesnės apimties darbe).

metrikų knyga yra Jonišchio bažnyčios (Joniškio raj.), datuojama nuo 1599 m., vedybų – Vilniaus Šv. Jonų bažnyčios – nuo 1602 m. Mirties metrikų knygos Lietuvoje įvestos daug vėliau. LMAVB RS¹⁷ yra išlikusi¹⁸ tokios Vilniaus Misionierių bažnyčios knygos, pildytos nuo 1696 m., nuorašas“ (Žilys 2012: 131). Be šių, yra žinomos kitos seniausios metrikų knygos Lietuvoje: Merkinės (nuo 1604 m.), Paberžės (nuo 1609 m., išlikę tik fragmentai), Lankeliškių (nuo 1612 m., dabar išlikusi knygos dalis prasideda 1617 m.), Plungės (nuo 1615 m.), Tytuvėnų (nuo 1616 m.), Krakių (nuo 1619 m.), Dusetų (nuo 1619 m., dingusi per Antrąjį Pasaulinį karą), Šiluvos (nuo 1622 m.), Žagarės (nuo 1622 m.), Vabalninko (nuo 1623 m., nenustatyta, ar išlikusi), Salantų (nuo 1631 m.), Šiaulėnų (nuo 1637 m.), Kamajų (nuo 1637 m.), Švenčionių (nuo 1638 m.), Sedos (nuo 1640 m.), Kupiškio (nuo 1641 m.), Tauragnų (nuo 1644 m., sudegusi per Antrąjį pasaulinį karą), Prienų (nuo 1644 m.), Šiaulių (nuo 1647 m.) ir kt. Dauguma šių išvardytų knygų yra iš Vakarų ar Šiaurės Lietuvos (plačiau žr. Garliauskas 2009: 7–10; 2010: 8).

Moterų asmenvardžių lyčių su lietuviškomis priesagomis surasta ir kai kuriose minėtose ankstyvosiose bažnytinių metrikų knygoose. Tai Krakių 1619–1635 m. krikšto ir 1631–1635 m. santuokų metrikų knygoje, Merkinės 1604–1618 m. krikšto ir 1615–1636 m. krikšto ir santuokų knygoje, Plungės 1615–1659 m. santuokų ir 1616–1660 m. krikšto metrikų knygoje, Sedos 1641–1707 m. krikšto ir santuokų metrikų knygoje, Šiluvos 1622–1728 m. krikšto ir santuokų metrikų knygoje, Švenčionių 1638–1648 m. krikšto metrikų knygoje, Tytuvėnų 1616–1635 m. krikšto ir santuokų metrikų knygoje, Žagarės 1622–1655 m. santuokų metrikų knygoje.

Pirmiausia minėtini negausūs ištekėjusių moterų asmenvardžiai su priesaga *-ienė* (šaltiniuose rašoma: *-ene*, *-ėni*, *-enia*, *-enie*, *-iene*, *-ieni*, *-ienie*, *-ini*), pvz.: 1624 *cum Elizabetha Alxminiēni* ŠlvK 122v, 1641 *Dorothea Bernotēnie* SdK 19v, 1646 *Barbara Buywidenie* SdK 2v, 1646 *Dorothea Drobieenie* SdK 3, 1646 *zufanna Garuzaytiene* SdK 3v, 1645 *Magdalena Grayczienie* SdK 1, 1617 *Cum Barbara Ionuβaitene* TytK 8v, 1646 *HElizabeth Jurgielienie* SdK 3, 1620 *cu[m] Gertrudi juzelēni* PlnK 14, 1622 *cum Dorothea Karlenia* KrkK 31, 1646 *Anna Kolenie* SdK 3, 1646 *Anna Konderaytenie* SdK 2v, 1638 *Vrsula kuldonene* ŠvnčK 5, 1641 *Anna Lijikiene* SdK 20v, 1617 *cum Anna Lužiniēni* PlnK 4v, 1646 *Anna Normontienie* SdK 3, 1646 *Vliana ortienie* SdK 3, 1638 *Eua Petrene* ŠvnčK 5, 1606 *Iagniefka puniēne* MrkKI 16v, 1606 *Dorotey Sapikiēne* MrkKI 19v, 1617 *cum Catarina*

¹⁷ Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius.

¹⁸ Turėtų būti *išlikusios*.

szymkieni PlnK 4v, 1646 *Chriftina Tupefienie* SdK 2v, 1641 *Anna Wawkβkutenie* SdK 20, 1646 *Marina Wenwitienie* SdK 2, 1620 *cum Lucia wilgalini* PlnK 13v.

Žymiai daugiau netekėjusių moterų asmenvardžių, turinčių lietuviškus darybos formantus, pvz.: 1625 *cu[m] Elizabeta Anskinaicia* ŽgS 7v, 1617 *Gertrudis Bartusiaycie* TytS 41, 1628 *cum Marina benuβaycia* ŽgS 15, 1620 *Elena Boryβaycza* MrkKII 13v, 1623 *cum Catherina Gasparajcie* ŽgS 5v, 1623 *cum agneta Ianulaicia* ŽgS 6, 1621 *cum Magdalena Luknaicia* KrkK 17, 1627 *cum Gedrude Martinajcia* ŽgS 13v, 1617 *Dorothea Pasalitaicia* TytK 7, 1631 *Hetrudie Powilajcia* KrkS¹⁹, 1623 *cum Ragina Stungajcie* ŽgS 3v; 1641 *Anna Abromayte* SdK 20v, 1646 *Cæcilia Bernotayte* SdK 1, 1624 *Elisabeth Darwanayte* TytK 1v, 1616 *cum Barbara Gotzayte* TytS 39v, 1616 *Anna Iurgielayte* TytK 3v, 1631 *cu[m] Magdalena klapβtayti* PlnK 71, 1624 *Gendruta Martinaite* TytK 2, 1616 *Cum Anna Matutayte* TytS 39v, 1628 *Marina Mizyukaite* PlnK 46, 1641 *Marina Nartkayte* SdK 19, 1624 *Catharina Normuntaite* TytK 1, 1624 *Heduigis Noruelaite* TytK 1v, 1624 *Dorothea Palawaite* TytK 1v, 1624 *HEduigis Staniulayte* TytK 2, 1617 *cum Agnete Stasiulayte* TytS 40v, 1646 *Magdalena Stugayte* SdK 2v, 1624 *Annæ Szyrwayte* TytK 1v, 1632 *Cu[m] Helizabetha Tomafzaytie* TytS 73v, 1641 *Cristina Wilkragayte* SdK 19, 1632 *Agnētis Zemgulayte* PlnK 80; 1620 *Magdalena baltuliczia* MrkKII 12, 1628 *cum Anastasia ciapicia* ŽgS 15v, 1625 *Elena Dabrifkicia* ŽgS 11v, 1625 *Chriftina Daugelicia* ŽgS 10, 1625 *Agnētis Dowilticia* ŽgS 10, 1638 *Catharina Jakβtycia* ŠvnčK 1, 1638 *Margareta Jonuβkicia* ŠvnčK 1, 1625 *Cu[m] Vrsula Kibildicia* ŽgS 7v, 1628 *cum Sophia knekticia* ŽgS 15v, 1638 *Anna Mikalicia* ŠvnčK 1, 1606 *Catharina Mikalicza* MrkKI 16v, 1624 *cum Barbara Misycia* ŽgS 6v, 1623 *cum Agnieβka Pakβtycia* ŽgS 6, 1623 *cu[m] Elizabetha Pauliczia* KrkK 45, 1625 *Polonia Piragicia* ŽgS 11, 1623 *Catherina Ramoβkicia* ŽgS 4v, 1624 *cum Marina Rymkicia* ŽgS 6v, 1622 *Eduigis Staniuliczia* MrkKII 31v, 1628 *cum Cristina Stanulicia* ŽgS 15v, 1627 *Agnētis Tautwaiβicia* ŽgS 13v, 1625 *Dorothea Wienrakicia* ŽgS 7v, 1624 *Barbara Zmirklicia* ŽgS 6v; 1617 *Cum Magdalena Ambrozziucza* TytK 8, 1625 *Eua Andreiucia* ŠlvK 125, 1624 *Zophia Dagelucia* TytK 2, 1625 *Cum Elizabetha Dawniucia* ŠlvK 125, 1625 *Chriftina Krišiučia* ŠlvK 128, 1616 *ex matre Anna Lukofzucie* TytK 4v, 1625 *cum Dorothea Lukβucia* ŠlvK 125v, 1620 *Anna Milkucia* MrkKII 12v, 1625 *Barbare Piragucia* ŠlvK 128, 1624 *Magdalenam Stasiucia* ŠlvS 130v, 1617 *cum Feliciana Vrbaniucze* TytS 41, 1624 *Cum Margareta Wayciulucia* ŠlvK 122v, 1617 *m[a]tre Anna zedelu{c}ze* TytK 7v ir kt.

Pirmiau nurodyta, kad visos ceremonijos, atliekamos bažnyčioje, buvo surašytos tam tikruose apeigynuose, kurie iki 1633 m. vadinti agendomis (lo. *Agenda*), o vėliau ritualais (lo. *Rituale Sacramentorum*). Kaip tik ten yra apeigų tekstų keliomis kalbomis (pagal išdėstymo eiliškumą: lotynų, lenkų, lietuvių,

¹⁹ Neįskaitomas lapo numeris (dėl prastos šios bažnytinės metrikų knygos būklės).

vokiečių, latvių). Šiuose apeigynuose lietuviškai surašyta, ką bažnyčioje besilankantys turi kalbėti: kunigo žodžiai, klausimai, atsakymai kunigui, formulės, tikėjimo išpažinimas ir kt. Krikšto, jungtusių apeigose dalyvaujantys asmenys ir kunigas galėjo bendrauti ir lietuvių kalba, nes „XVII–XVIII amžiaus lotyniški katalikų apeigynai kai kuriose religinėse ceremonijose įteisino vietos kalbų vartojimą žodžiu“ (Garliauskas 2001: 214). Aptartoje 1616 m. katalikų agendoje nebuvo kaip nors reglamentuojama asmenvardžių ir vietovardžių rašyba (min. veik., 217). Lietuviški apeigynų tekstai ir gyvai skambanti lietuvių kalba²⁰, bažnytinių metrikų knygų vedimo ypatumai, ankstyva chronologija, bendra to laikmečio rašto kultūra galėjo turėti įtakos moterų antroponimų lietuviškų lyčių atsiradimui. Juk kuo ankstyvesnis laikotarpis, tuo dažniau asmenvardžiai buvo užrašomi autentiškais, t. y. pačių lietuvių vartotomis lytimis (žr. Ragauskaitė 2005: 58–60). Tai, matyt, bendra visam senajam lietuvių vardynui.

1.4. Šiame lietuvių istorinės antroponimijos tyrimų kontekste, dar atrodo svarbu apibūdinti moterų antroponimų su lietuviškomis priesagomis paplitimą nors kelių miestų (Vilniaus, Kauno ir Kėdainių) istoriniuose vardynuose.

Svetimų kalbų vartojimas XVII a. pradžios Vilniuje turėjo didelės įtakos bendram asmenvardžių kilmės vaizdai (Zinkevičius 1976: 125–130). „Knygoje plačiau, negu iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti reikalinga, nušviečiama ano meto istorinės sąlygos ir Vilniaus miesto kalbinė situacija, t. y. tie faktoriai, kurie iš tikrųjų lėmė asmenvardžių vartoseną, sąlygojo pačius asmenvardžius“ (Zinkevičius 1977: 4). Viena svarbiausių priežasčių buvo ta, kad to meto vilniečių asmenvardžiai buvo smarkiai slavinami: lietuviškos tėvavardinės priesagos raštininkų keičiamos slaviškomis. Todėl „lenkiškai užrašytiems <...> asmenvardžiams svarbus jų užrašymo kontekstas: Lietuvoje didėjo lenkų kalbos įtaka ir nuo 1697 m. ji tapo oficialiąja LDK kalba, kuria Lietuvos Seimo nutarimu turėjo būti rašomi visi dokumentai“ (Sinkevičiūtė, Račickaja 2014: 309). Vilniaus Šv. Jono bažnyčios XVII a. krikšto įrašuose rastas vienintelis nelabai aiškus moters antroponimo su lietuviška priesaga užrašymo atvejis *Barbara Bazukaic*, greičiausiai vietoj ryt. *Baziukaičia* ar *Baziukaicia* ‘Baziukaitė, Baziuko

²⁰ Nors 1599–1621 m. Jonišchio krikšto registracijos knyga rašyta lotynų ir lenkų kalbomis, tačiau pačioje pradžioje pastebėta šios gyvosios lietuvių kalbos atgarsių. Tai kelios lietuviškos frazės: 1599 *Gertrudis uel Littuiszkai Gendr{uta}* JNŠ 1 = *lietuviškai Gendruta*; 1599 *Kuisaiciu Kuniga Klebona* gen. sg. JNŠ 4 = *Kuisaicių kunigo klebono*; 1599 *Nuo fenos Konarzewskienes* gen. sg. JNŠ 3 = *Nuo senos Konarzewskienės*; 1599 *De Onuszayciu iß walsciaus vpięs* JNŠ 3v = *Onušaičių iš valsčiaus Upytės* (dar žr. Garliauskas 1998: 138). Keliuose krikšto įrašuose asmenų amato, verslo, užsiėmimo ir kt. pavadinimas perteikiamas lietuviška leksema: 1599 *Caspari Mefsinika, omnes de oppidulo Janiþki* gen. sg. JNŠ 1 = *mėsininko*; 1601 *Grigas warpininks* <...> *ciues Janiþki* JNŠ 18 = *varpininkas*. Panašių užrašymų galima rasti ir kituose istorijos šaltiniuose (žr. Zinkevičius 1977: 60; Garliauskas 2001: 213; 2012: 73–74; Ragauskaitė 2005: 60).

duktė (Zinkevičius 1977: 77). Tačiau kiti to meto rankraščiai parodė, kad Vilniuje bei jo apylinkėse tada buvo vartojamos moterų asmenvardžių formos su lietuviškais darybos elementais (min. veik., 77). Tai liudija, kad tarsi „vyko intensyvi kova tarp senosios lietuviškos asmenų nomenklatūros ir naujosios svetimos, kuri, palaikoma oficialiųjų dokumentų, ėmė vis labiau įsigalėti“ (min. veik., 111–112).

Pasak Edvardo Gudavičiaus, „Kaune jam prarandant vokišką pobūdį, kilo ne lenkų, bet lietuvių gaivalas, galutinai įsivyravęs XVI a. pirmoje pusėje“ (Gudavičius 1999: 359). XVI a. pradžioje didžiąją dalį kauniečių sudarė lietuvių tautybės asmenys (Kiaupa 1977: 15). Vaito teisme, kuris buvo pigiausias ir dėl to prieinamiausias, taip pat daugiausia bylinėjosi lietuviai – tiek kauniečiai, tiek ir atvykėliai iš kitų Lietuvos vietų (Kiaupa 1988: 28). Teigiama, kad „Kauno lietuviškumu XVII a. abejoti nereikia – jis nesiskiria ar labai mažai tesiskiria nuo kitų vietovių: jame labai daug lietuvių“ (Lebedys 1976: 58). Štai XVII a. pabaigoje Pilypui Ruigiui vienas Kauno miesto burmistras padainavo dainą „O apynėli, žaliukėli“. Lietuviškai kalbėjo ir magistrato narių žmonos. Vadinas, ne tik miesto žemesnieji sluoksniai, bet ir valdantysis elitas mokėjo lietuvių kalbą (min. veik., 54, 56–60). XVI a. Kauno raštinių aplinka dar buvo lietuviška. Dėl minėtų priežasčių XVI a. Kauno vardyne buvo paplitę moterų antroponimai su lietuviškomis priesagomis *-aičia*, *-yčia*, *-ienė*, *-ikė*, *-iškė*, *-(i)ūčia*. Į tai atkreipė dėmesį ir Zigmantas Kiaupa. Jis pirmiausia iš keturių ankstyviausių Kauno vaito knygų (1542–1544 m., 1544 m., 1545 m. ir 1550–1555 m.) paskelbė lietuviškos darybos moterų asmenvardžių (Kiaupa 2000: 87–88). Tarp jų daugiausia buvo antroponimų, sudarytų su lietuviška priesaga *-ienė* (81, t. y. 50,62 %) (Ragauskaitė 2005: 107–108). Priesagos *-iškė* vartoseną šio laikotarpio kauniečių moterų antroponimijoje – tai taip pat Kauno aktų knygose pastebėtas reiškinys. Vėliau, pasikeitus miesto raštinių aplinkai, ši situacija iš esmės tampa kitokia. XVII a. kauniečių moterų asmenvardžiai dažniausiai sudaryti su slaviškomis priesagomis *-ova* ir *-ovna* (min. veik., 113, 146).

Kėdainiškių (moterų) antroponimų surasta XVII a. Kėdainių istorijos šaltiniuose. Peržiūrėti ankstyvieji 1604 m., 1624 m. ir 1666 m. miesto inventoriai rašyti lenkų kalba, o 1623–1806 m. ir 1690–1775 m. aktų knygos – lenkų ir lotynų kalbomis. Nagrinėtuose inventoriuose užfiksuoti ne tik miestiečių įvardijimai, bet suregistruoti jų namai ir gatvės, kuriose tie namai stovėjo²¹. Šiuose įvardijimuose dažnesnės slaviškos priesagos *-ova* (įprastai ištekėjusių moterų pavardėse) ir *-owna* (netekėjusių moterų pavardėse): 1666 *Dom P[ani] Buzewiczowey* gen. sg. KI₃1, 1604 *Míajto Kíeýdaný Rýnek prawa strona od moftú Hanry Gielezowey* gen. sg. KI₁ 4, 1624 *Vlica Kowienska Abramowa Gięndrelowa* KI₂

²¹ Šie šaltiniai yra tiesiog unikalūs ne tik asmenvardžių, bet ir gatvėvardžių istorijos tyrimams.

8, 1690 <...> *Ia Ewa Jankowska Małzonkowie Mieszczanie Miasta Kieydan[skiego]* KAK₁ 24v, 1691 <...> *Ia Barbara Adamowna Bartłomieiowa Jufsewiczowa Małzonkowie Mieśczenie Miasta Kieydan[skiego]* KAK₁ 36v, 1624 *Druga Strona Jakubowa Kramnikowa* KI₂ 3, 1604 *Ulica nad éyfmilga prawa ftrona do dworu ýdąc od rzeki niewiazý Hanna Kunigelowna* KI₁ 9, 1624 *Vlica Kowienska Adamowa Lelawßowa* KI₂ 8, 1624 *Janowa Łukaszewiczowa* KI₂ 3v, 1691 <...> *Ia Zophia Kurklinska Stanisławowa Staginska Małzonkowie Mieszczanie Miasta Kieydan[skiego]* KAK₁ 26, 1624 *Ogrodý nad Eýsmilgą ý Gunna Adamowa Mikßewiczowa* KI₂ 3, 1690 <...> *Ia Ewa Butkiewiczowna Janowa Pawłowiczowa Małzonkowie Mieczczenie Miafta Kieydan[skiego]* KAK₁ 21, 1691 *Ja Anna Jerzyna Marcinkiewiczowna Pronowska Obywatelka Miafta Kieydan[skiego]* KAK₁ 46, 1624 *Kamienica Mikołaiowa Stagielowa* KI₂ 81, 1624 *Vlica Szatska Mikołaiowa Tykniowa* KI₂ 6, 1604 *ulica nad niewiaza jasiulý wergielowey* gen. sg. KI₁ 15v, 1604 *ulicý od rynku lewa ftrona Giendru{t}a Wiprikowna* KI₁ 11v, 1690 *Ja Katharyna Michniewiczowna Andrzejowna Janowa Wysocka Mieszczanka Miasta Kieidan[skiego]* KAK₁ 7v, 1604 *Ulica stara z rýnku lewa ftrona Magdalena {Z}eykniowa* KI₁ 7v ir kt.

Tačiau XVII a. įrašuose dar pasitaiko miesto gyventojų pavienių asmenvardžių su lietuviškomis priesagomis *-aičia* (rašoma dvejopai: *-aycia*, *-aycia*), *-yčia* (rašoma *-ica*): 1604 *Miafta Kieýdany za rzeka niewiaza Paliula Budraycia* KI₁ 14v, 1690 *Zofia Jafaycia* KAK₂ 4, 1690 *Ja Anna Jeywaycia Macieiowa Garnelowa Mieszczka Miafta Kieydan[skiego]* KAK₂ 16, 1690–1775 *Ja Zofia Mazaycia Zwilgowa* KAK₂ 74, 1690 *Pani Zofia Plawfzkaycia Piotrowa Mordafzewiczowa* KAK₂ 13, 1624 *Vlica Stara Barbara Sabulica* KI₂ 2; 1604 *Miafta Kieýdany za rzeka niewiaza jeva Wataycia* KI₁ 13v.

XVII–XVIII a. Kėdainių reformatai kalvinistai labai rūpinosi lietuvių kalbos puoselėjimu (KNK 22). XVII a. šis miestas buvo žymus reformatų lietuviškumo centras Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Kėdainiuose pamaldos lietuvių kalba vyko pradėdant XVII a. trečiuoju dešimtmečiu tik su penkerių metų pertrauka (1682–1687 m.) (Lukšaitė 1970: 23). Pats miesto burmistras Steponas Jaugelis Telega dalyvavo miesto reformatų sesijoje, kurioje nuspręsta parengti lietuviškoms pamaldoms reikalingas knygas. Žinomas miesto burmistras Juozapas Lipskis bei kt. irgi aktyviai dalyvavo reformatų bendruomenės veikloje (Lukšaitė 2001: 12). Turint omenyje tai, kad lietuvių kalba dar skambėjo Kėdainių XVII a. viešajame gyvenime, šios lietuviškumo apraiškos, matyt, kažkiek atsispindėjo ir tirtuose rankraščiuose. Be šio aptarto socialinio, kultūrinio konteksto senųjų rankraščių įrašai būtų nebylūs (Parauskaitė 2012: 218).

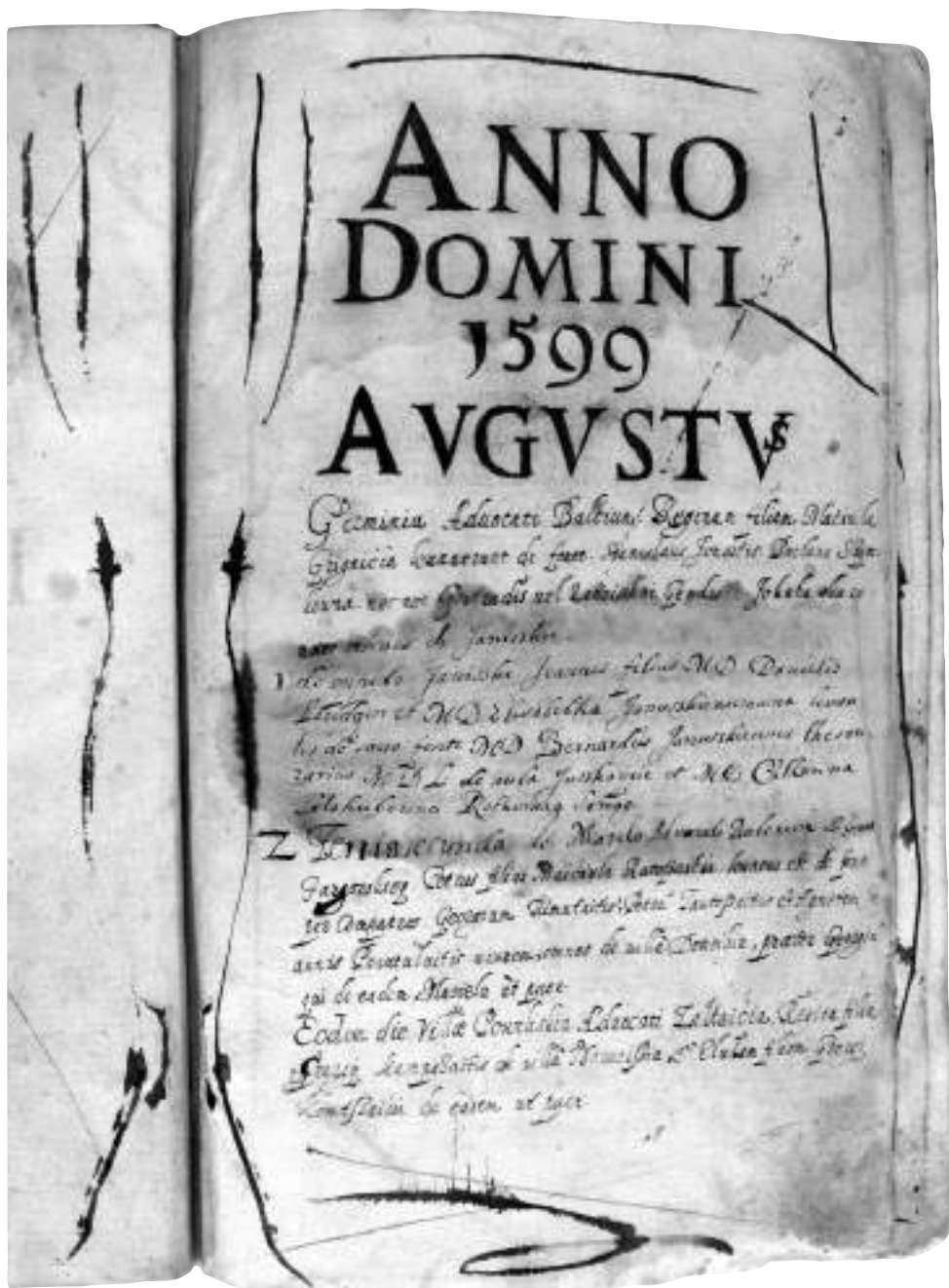
Skirtingų Lietuvos miestų (Vilniaus, Kauno, Kėdainių) vardynų darybos polinkių lyginamoji analizė parodė, kad aptartas Jonišio moterų asmenvardžių lietuviškų priesagų inventorių nėra fenomenalus, tik 1599–1621 m. Jonišio krikšto metrikų knygoje užfiksuotas faktas. Todėl Lietuvos miestiečių luomo

(moterų) istorinių asmenvardžių tyrimus reikėtų tęsti toliau. Tikėtina, kad dar daugiau autentiškų antroponimų, kuriais tuo metu savo aplinkos gyvojoje kalboje buvo vadinamos lietuvės miestietės, galėtų būti ir kituose XVI–XVII a. istorijos dokumentuose.

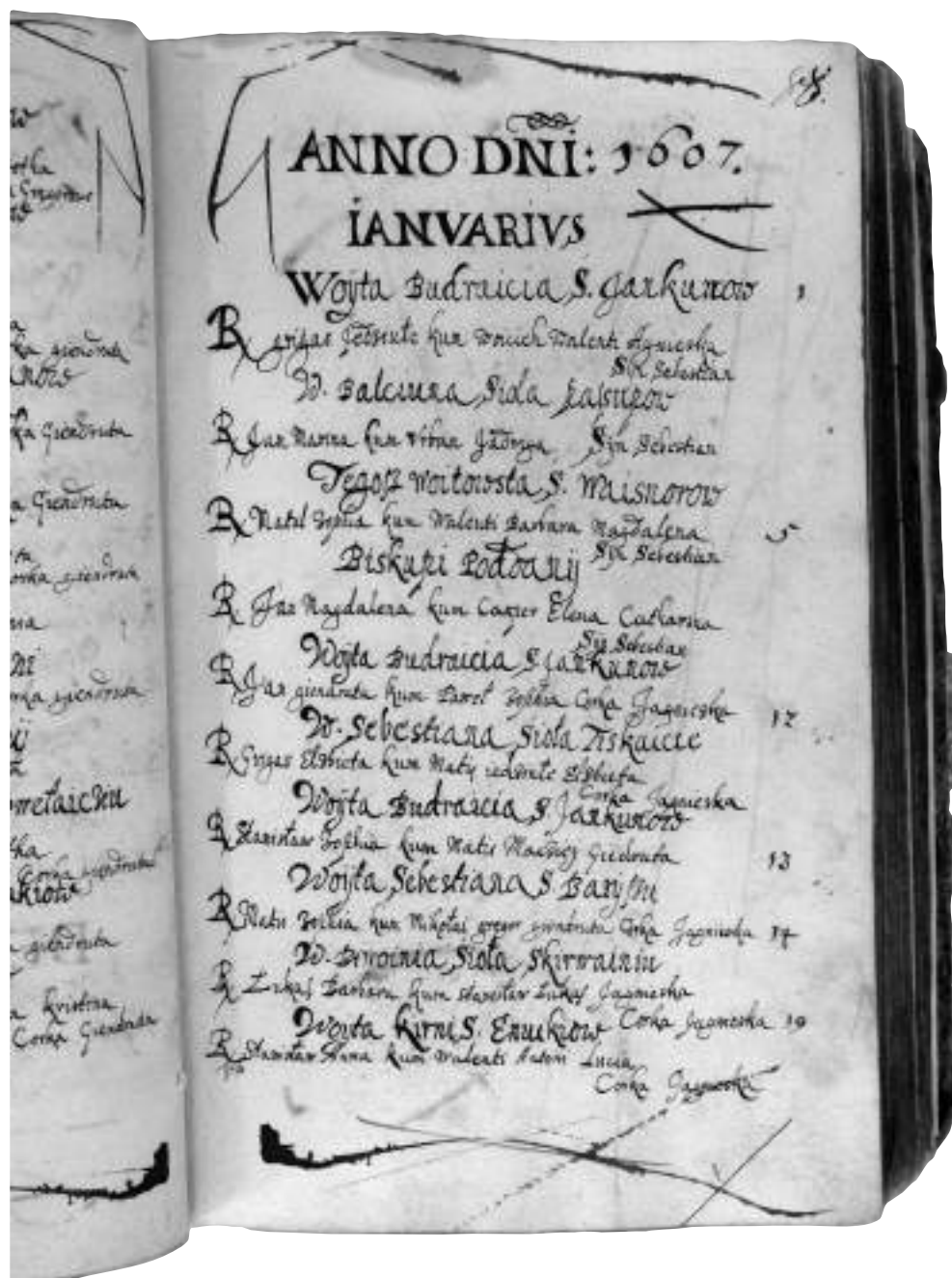
2. IŠVADOS

- 2.1. Straipsnyje daugiausia darybos aspektu buvo aptarti iš 1599–1621 m. Jonišchio krikšto metrikų knygos išrinkti 122 joniškėčių moterų antroponimai (antrieji dvinario įvardijimo modelio nariai).
- 2.2. Juos išnagrinėjus, paaiškėjo, kad to meto Jonišchio gyventojų asmenvardžių daryba buvo iš tiesų savita. 32 (tai sudaro 26 % visų dvinarių įvardijimų antrųjų antroponimų) jų asmenvardžiai užrašyti su lietuviškomis priesagomis *-aičia*, *-yčia*, *-ienė*, *-(i)ūčia*, o likusieji – su slaviškomis priesagomis *-ova*, *-ovna*. 3 asmenvardžiai (2,46 %), turintys lenkiškas *-sk-* tipo priesagas, priskirti prie galūnės *-a* vedinių.
- 2.3. Iš viso buvo rekonstruotos 32 1599–1621 m. moterų antroponimų lytys su lietuviškomis priesagomis ir palygintos su dabartinėmis lietuvių pavardėmis. Dauguma, t. y. 28 (87,5 % visų rekonstruotų) atstatytos formos turi aiškius atitikmenis šių dienų vardyne. Dalis, t. y. 2 (6,25 %) turi tos pačios kilmės, tik skirtingos darybos atitikmenis tarp dabartinių lietuvių vyrų pavardžių. Paskutinės 2 (6,25 %) sudarytos iš vyrų asmenvardžių, kurie nepaliudyti mūsų dienų vardyne.
- 2.4. Aptarta joniškėčių antroponimų lietuviškų priesagų nomenklatūra – tai ne vienintelis, tik 1599–1621 m. Jonišchio krikšto metrikų knygoje pastebėtas reiškinys. Lietuviškų moterų asmenvardžių priesagų surasta ir kitų senųjų parapijų (Krakių, Merkinės, Plungės, Sedos, Šiluvos, Švenčionių, Tytuvėnų, Žagarės) vardynuose. Tai nėra būdinga ligšioliniams XVI–XVII šimtmečių lietuvių moterų (daugiausia valstiečių ir bajorių) antroponimijos tyrimams.
- 2.5. Joniškėčių antroponimų analizės duomenys dar buvo palyginti su XVI–XVII a. Kauno aktų knygų ir XVII a. Vilniaus bei Kėdainių vardynų darybos analizės išvadomis. Tai atlikus, buvo pastebėta, jog tuo metu šių miestų vardynuose dar funkcionavo moterų asmenvardžių su lietuviškais darybos elementais.
- 2.6. Būtina toliau tirti Lietuvos miestų gyventojų istorinius antroponimus. Tokie ateities tyrimai galėtų papildyti ir patikslinti išdėstytus teiginius.

PRIEDAI

1 PAV. 1599 m. fragmentas lotynų kalba iš 1599–1621 m. Joništkio krikšto metrikų knygos (1 l.)

2 PAV. 1607 m. fragmentas lenkų kalba iš 1599–1621 m. Jonišio krikšto metrikų knygos (88 l.)

ŠALTINIAI

Joniškio 1599–1621 metų krikšto metrikų knyga [„Liber Baptisatoru[m] Ecc[lesi]æ Parochialis Janiscensis ab Anno 1599. – usq[ue] ad An[n]um 1621. –“]. LVIA. F. 1196. Ap. 1. B. 76. (**JNŠ**)

Kėdainių 1604 metų inventorius. VUBRS. F. 4. A1723. B. 34308a. (**KI**)

Kėdainių 1623–1806 metų aktų knyga. LVIA. F. SA. B. 15360. (**KAK**)

Kėdainių 1624 metų inventorius [„Inwentarz spíłanŷ ýmíenia Kíeýdanfkiego wíelmoznego pana ye°[go] m[o]sci pana Stanifława Kifzki Woiewodzica Witebfkie°[go] <...>“]. VUBRS. F. 4. A1724. B. 34308b. (**KI**)

Kėdainių 1666 metų inventorius [„Inwentarz miasta Kieydanskiego 1666“]. VUBRS. F. 4. A215. B. 16891. (**KI**)

Kėdainių 1690–1775 metų aktų knyga [„Księga Aktowych Dokumentow Roku 1690 do Roku 1775“]. LVIA. F. SA. B. 15357. (**KAK**)

Krakių 1619–1635 metų krikšto ir 1631–1635 metų santuokų metrikų knyga. LVIA. F. 1122. Ap. 1. B. 1. (**KrkK**)

Merkinės 1604–1618 metų krikšto metrikų knyga. LVIA. F. 1541. Ap. 1. B. 1. (**MrkKI**)

Merkinės 1615–1636 metų krikšto ir santuokų metrikų knyga. LVIA. F. 1541. Ap. 1. B. 2. (**MrkKII**)

Plungės 1615–1659 metų santuokų ir 1616–1660 metų krikšto metrikų knyga. F. 1827. Ap. 1. B. 1. (**PlnK**)

Sedos 1641–1707 metų krikšto ir santuokų metrikų knyga. F. 1455. Ap. 1. B. 13 (**SdK**)

Šiluvos 1622–1728 metų krikšto ir santuokų metrikų knyga. LVIA. F. 1575. Ap. 1. B. 2. (**ŠlvK**)

Švenčionių 1638–1648 metų krikšto metrikų knyga. Švenčionių bažnyčios archyvas. (**ŠvnčK**)

Tytuvėnų 1616–1635 metų krikšto ir santuokų metrikų knyga. LVIA. F. 1522. Ap. 1. B. 7. (**TytK, TytS**)

Žagarės 1622–1655 metų santuokų metrikų knyga. LVIA. F. 1191. Ap. 1. B. 1. (**ŽgS**)

LITERATŪRA

- Garliauskas Vidas 1998: Lietuviškos oikonomų lytys nelietuviškuose XVI–XIX a. šaltiniuose. – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 40, 123–204.
- Garliauskas Vidas 2001: Lietuviški Šiaulėnų bažnyčios įrašai 1719–1738 metų santuokų metrikuose. – *Archivum Lithuanicum* 3, 213–249.
- Garliauskas Vidas 2004: *XVII a. Molėtų bažnyčios krikšto ir santuokos metrikų knyga*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Garliauskas Vidas 2009: Lietuvos katalikų bažnyčių metrikų knygų svarba lituanistikai. – *Gimtoji kalba* 3, 5–15.
- Garliauskas Vidas 2010: Bažnyčių metrikų knygos Europos šalyse. – *Gimtoji kalba* 8, 3–12.
- Garliauskas Vidas 2012: Lietuvos katalikų bažnyčios metrikų knygų tyrimų gairės. – *Atminties institucijų rinkiniai. Bibliotheca Litwana* 2, sud. Arvydas Pacevičius. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 67–105.
- Gudavičius Edvardas 1999: *Lietuvos istorija. Nuo seniausių laikų iki 1569 metų*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla.
- Kiaupa Zigmantas 1977: Kovos tarp liuteronų ir katalikų Kaune iki XVIII a. vidurio. – *Religinės kovos ir erezijos Lietuvoje* 4. Vilnius: Mintis, 13–26.
- Kiaupa Zigmantas 1988: Kauno miesto vaitas ir jo aktų knygos XVI–XVII a. pirmojoje pusėje. – *Lietuvos miestų istorijos šaltiniai*. Vilnius: Mokslas, 25–46.
- Kiaupa Zigmantas 1998: Lietuvos miestų savivalda XIV–XVIII a. – *Lietuvos heraldika* 1, sud. Edmundas Rimša. Vilnius: Baltos lankos, 163–183.
- Kiaupa Zigmantas 2000: Kauno vaito XVI a. vidurio knygos prabyla lietuviškai. – *Kultūrų sankirtos*. Vilnius: Diemedžio leidykla, 66–92.
- KNK – *Knyga nobažnystės krikščioniškos 1653*, par. Dainora Pociūtė. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2004.
- Kryževičius Vincas 1981: *Lietuvos privilegijuotieji miestai. XVII a. antroji pusė–XVIII a.* Vilnius: Mokslas.
- Lebedys Jurgis 1976: *Lietuvių kalba XVII–XVIII a. viešajame gyvenime*. Vilnius: Mokslas.
- LKA III – *Lietuvių kalbos atlasas. Morfologija* 3. Vilnius: Mokslas, 1991.

LKD – *Lietuvos katalikų dvasininkai XIV–XVI a. Bažnyčios istorijos studijos 2*, aut. Vytautas Ališauskas, Tomasz Jaszczolt, Liudas Jovaiša, Mindaugas Paknys. Vilnius: Aidai, 2009.

LKG I – *Lietuvių kalbos gramatika 1. Fonetika ir morfologija (daiktavardis, būdvardis, skaitvardis, įvardis)*, vyr. red. Kazys Ulvydas. Vilnius: Mintis, 1965.

LKŽ IX – *Lietuvių kalbos žodynas 9*. Vilnius: Mintis, 1973.

LPŽ₁–LPŽ₂ – *Lietuvių pavardžių žodynas 1–2*. Vilnius: Mokslas, 1985–1989.

Lukšaitė Ingė 1970: *Lietuvių kalba reformaciniame judėjime XVII a.* Vilnius: Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Istorijos institutas.

Lukšaitė Ingė 2001: Knygos nobažnystės (1653) parengimo kultūrinė aplinka. – *Knyga nobažnystės krikščioniškos (1653) – XVII a. Lietuvos kultūros paminklas*. Kėdainiai: Kėdainių krašto muziejus.

LVKŽ – *Lietuvių vardų kilmės žodynas*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1994.

Maciejauskienė Vitalija 1991: *Lietuvių pavardžių susidarymas XIII–XVIII a.* Vilnius: Mokslas.

Mickienė Ilona, Venislovaitė Aurina 2011: XIX a. pradžios Jonišio krašto oikonomija. – *Lituanistica* 57. Nr. 2(84), 154–165.

Ragauskaitė Alma 1999: XVI a. II pusės Kauno miestiečių lietuviškos kilmės asmenvardžiai. – *Lietuvių kalbotyros klausimai* 41, 1999, 145–158.

Ragauskaitė Alma 2004: XVI–XVII a. joniškėčių asmenvardžiai. – *Istoriniai tekstai ir vietos kultūra*. Šiauliai, Ryga: Liucilijus, 8–18.

Ragauskaitė Alma 2005: *XVI–XVIII a. kauniečių asmenvardžiai*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla.

Ragauskaitė Alma 2014: Lietuvoje sudarytas rankraštiniis tikrinių vardų registras (apie 1840–1843). – *Archivum Lithuanicum* 16, 323–340.

Sinkevičiūtė Daiva, Račickaja Veslava 2014: Lietuvių dvikamienių vardų kilmės asmenvardžiai ir jų kamienų užrašymo ypatybės Vilniaus naujųjų miestiečių ir laiduotojų 1661–1795 metų sąrašė. – *Archivum Lithuanicum* 16, 295–322.

Tyla Antanas, Miškinis Algimantas 1981: *Joniškis*. – *Lietuvos TSR urbanistikos paminklai* 4, 68–113.

Tyla Antanas 1988: Žemaitijos savivaldžių miestų dokumentai Lietuvos Metrikoje. – *Lietuvos miestų istorijos šaltiniai*. Vilnius: Mokslas, 5–24.

Vasiliauskas Ernestas 2005: Joniškis XVI–XVIII a. – *Lietuvos archeologija* 27, 105–132.

Vasiliauskas Ernestas 2010: Surastas naujas XVIII a. pradžios Joniškio istorijos šaltinis. – *Kultūros barai* 12, 95–98.

Zinkevičius Zigmąs 1976: W sprawie kontaktów językowych litewsko-polskich w Wilnie w XVII wieku. – *Acta Baltico-Slavica* 9, 125–131.

Zinkevičius Zigmąs 1977: *Lietuvių antroponimika. Vilniaus lietuvių asmenvardžiai XVII a. pradžioje*. Vilnius: Mokslas.

Žilys Saulius 2012: Bažnyčių metrikų knygos ir parapijiečių sąrašai Lietuvos Mokslių akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyriuje: kilmė ir konfesiniai ypatumai. – *Atminties institucijų rinkiniai. Bibliotheca Litwana* 2, sud. Arvydas Pacevičius. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 123–154.

Рагаускайте Алма 2012: О литовско-польских языковых контактах по данным фамилий жителей города Кедайняй в XVII–XVIII веках. – *Студії з ономастики та етимології. 2011–2012*. Київ: Інститут української мови НАН України, 213–221.

Personal Names of Joniškis Women from the Oldest Lithuanian Baptismal Register of Joniškis of 1599–1621 in the Context of Lithuanian Historical Anthroponymy

SUMMARY

The author of the article continues the research of historical proper names from the oldest known Lithuanian baptismal register of Joniškis dating to 1599–1621. This time the article presents an in-depth analysis of 122 personal names of Joniškis women in terms of their formation (second components of the binary naming model). The analysis revealed that 32 (i.e. 26 per cent of all second anthroponyms in binary names) recorded female personal names bear Lithuanian suffixes *-aičia*, *-yčia*, *-ienė*, *-(i)ūčia*, whereas the remaining ones contain Slavic suffixes *-ova*, *-ovna*. 3 personal names (2.46%) bearing Polish *-sk-* type suffixes were attributed to ending *-a* derivatives. 32 forms of personal names of Joniškis women in total, dating to 1599–1621, which contain Lithuanian suffixes, were restored and compared to contemporary Lithuanian surnames. The majority, i.e. 28 (87.5%)

of the restored forms have clear equivalents among modern-day personal names. Only 2 (6.25%) of them have the equivalents of the same origin but different formation among contemporary Lithuanian male surnames. The remaining 2 (6.25%) were formed from male personal names which are no longer apparent among contemporary personal names. Lithuanian suffixes of female anthroponyms may not only be traced among the historical proper names of Joniškis but also Krakiai, Merkinė, Plungė, Seda, Šiluva, Švenčionys, Tytuvėnai, Žagarė parishes. The results of the analysis of anthroponyms of Joniškis women were also compared to the conclusions of the analysis of formation of personal names from Kaunas registers of the 16th–17th centuries and 17th century Vilnius and Kėdainiai manuscript registers. It leads to the conclusion that female personal names bearing Lithuanian suffixes were also recorded in the manuscript registers of these cities.

In the future the research will focus on the historical anthroponyms of female residents from other Lithuanian cities. Only further studies can supplement the statements presented in the article.

Įteikta 2015 m. rugpjūčio 31 d.

ALMA RAGAUSKAITĖ

Lietuvių kalbos institutas

Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius, Lietuva

alma@lki.lt